

**Interreg
Danube Region**

Co-funded by
the European Union

Back on Track

Output 2.3

**Pilot mentorprogram a vidéki
NEET-fiatalok speciális igényeire**

Jogi nyilatkozat

Ez a tanulmány a Back on Track, az Interreg Duna Régió Program Európai Unió által társfinanszírozott projektjének támogatásával készült.

Projekt alapinformációk

Támogatási megállapodás száma.	DRP0200145
Akroníma	Back on Track
Teljes név	Testreszabott integrációs támogatás nyújtása kísérleti mentorprogram létrehozásával, amely segíti a vidéki NEET-fiatalokat az oktatásba, képzésbe vagy munkaerőpiacra való integrációjukhoz szükséges egyéni terv kidolgozásában.
Output száma.	Output 2.3
Output címe	Kísérleti mentorprogram, amely a vidéki NEET-fiatalok speciális igényeire szabott, személyre szabott információkat és karrier-tanácsadást kínál a NEET-ből az EET-be való zökkenőmentes átmenet biztosítása érdekében.
Szerző	DEX Innovation Centre, Csehország

Tartalom

1.	Bevezetés – Pilotprogram a gyakorlatban	6
2.	Az irányelvektől a gyakorlatig	7
2.1	A keretrendszer gyakorlatba ültetése	7
2.2	Mentorok felkészítése a program megvalósítására	8
2.3	A Mentorálási ritmus strukturálása	8
2.4	Az Egyéni Fejlesztési Terv, mint alapvető munkaeszköz	9
2.5	Monitoring és értékelési eszközök integrálása	10
2.6	Készenállás a gyakorlatban való alkalmazásra	10
3.	Ismeretterjesztés és bevezetés, mint a pilot program belépési szakasza	11
3.1	A vidéki NEET-fiatalok elérési kihívásainak megértése	11
3.2	A célcsoport elérési stratégiájának megvalósítása	12
3.3	Az onboarding folyamat: Felkészülés a mentorálásra	12
3.4	Mentorok és mentoráltak összepárosítása	13
3.5	Az elköteleződéstől a strukturált mentorálásig	13
3.6	Elérés, mint a pilot tesztelt komponense	14
4.	Megvalósítás és validálás: A vidéki mentorálás realitásai	15
4.1	Strukturális következetesség a kontextusok között	15
4.2	Univerzális minták melyek katórokon átívelően működtek	17
4.3	Alkalmazkodás a sokszínűséghez: gyakorlati bizonyítékok és esettanulmányok	18
4.3.1	Adminisztratív láthatatlanság és szélsőséges marginalizáció (Bulgária és Magyarország)	18
4.3.2	Rejtett vállalkozói kedv ápolása (Románia)	18
4.3.3	A generációs stagnálás és szegregáció leküzdése (Magyarország)	19

4.3.4 Az elvárások és a digitális akadályok kezelése (Szerbia és Bosznia-Hercegovina).....	19
4.4 Alkalmazkodás a sokszínűséghez: hogyan reagált a modell a különböző vidéki helyzetekre	20
4.5 A modell megtartása, kiesései és strukturális korlátai	23
4.6 Amit a pilot megerősített és változtatott.....	25
5. Terepmunka és a mentormodell transznacionális tesztelése	27
5.1 Megosztott keretrendszer eltérő vidéki körülmények között.....	27
5.2 Ismétlődő minták az országok között.....	28
5.3 Transznacionális reflexió és folyamatos finomítás	30
5.4 Összevont transznacionális ismeretek.....	30
6. A pilot projekt monitorozása és értékelése.....	32
6.1 Tervezett értékelési terv	33
6.2 Terepi monitorozás a gyakorlatban.....	33
6.3 A monitoring mint alkalmazkodási mechanizmus	34
6.4 A Monitoring mint kollektív tanulás.....	35
6.5 Amit a monitoring folyamat végül validált.....	35
7. Azonnali eredmények és a modell validálása	36
7.1 Strukturált és személyre szabott fejlesztési tervek készítése	37
7.2 Viselkedési aktiválás és fokozott cselekvőképesség	37
7.3 Megerősödött önbizalom és önismeret.....	38
7.4 Jobb Orientáció az oktatás, a képzés és a foglalkoztatás felé.....	39
7.5 Megtartási minták mint validációs indikátor	39
7.6 A mentorálási ökoszisztéma integrált validálása	40
8. Következtetés - validált mentorálási ökoszisztéma a vidéki NEET-fiatalok integrációjához	41
8.1 Strukturális szilárdság.....	41
8.2 A relációs folytonosság mint alapvető mechanizmus.....	41
8.3 Fokozatos aktiválás az azonnali átalakulás helyett	42

8.4 A strukturális korlátok megértése	42
8.5 Transznacionális tanulás és átvihetőség.....	43
8.6 A pilot projekt összesített hozzájárulása.....	44
Melléklet.....	45
Az átruházhatósági eszköztár.....	45

1. Bevezetés – Pilotprogram a gyakorlatban

Ez a dokumentum a Back on Track projekt gyakorlati lényegét mutatja be: azt a pillanatot, amikor a mentorálási modell a tervezési szakaszból a valós körülmények közötti tesztelés szakaszába lépett öt pilotországban. Nem csupán a tevékenységek összefoglalója, hanem egy validált tudásbázis, amely bizonyítja, hogy a projekt elméleti keretrendszere öt eltérő társadalmi-gazdasági rendszerben is működőképes: Magyarországon, Szerbiában, Bosznia-Hercegovinában, Romániában és Bulgáriában. Jelen output célja annak bemutatása, hogyan valósult meg a pilot mentorprogram a gyakorlatban, hogyan zajlott a terepmunka, és miként tesztelték a modellt valós vidéki körülmények között.

A mentorprogram nem spontán módon jött létre. Egy strukturált előkészítési szakaszra épült. Első lépésként elkészült egy átfogó útmutató a mentorprogram kialakításához (D.2.2.1). Ez az útmutató meghatározta a mentorok és mentoráltak közötti együttműködés kereteit, a találkozók gyakoriságát és formátumát, az Egyéni Fejlesztési Tervek alkalmazását, valamint az előrehaladás nyomon követéséhez szükséges monitoringeszközöket.

Második lépésként területileg adaptált elérési és bevonási tevékenységeket valósítottak meg (D.2.2.2) annak érdekében, hogy azonosítsák, megszólítsák és bevonják azokat a vidéki NEET-fiatalokat, akik részt vettek a pilotprogramban. Ezek a tevékenységek biztosították, hogy a program elérje azokat a fiatalokat, akik nem dolgoznak, nem vesznek részt oktatásban vagy képzésben, és akik gyakran több, egymást átfedő akadállyal szembesülnek a vidéki térségekben.

Csak ezt az előkészítő szakaszt követően kezdődhetett meg maga a pilot mentorprogram (D.2.2.3). Azok a mentorok, akik korábban elvégezték a mentorok képzését az A.2.1 tevékenység keretében, egyéni szinten kezdtek dolgozni a vidéki NEET-fiatalokkal egy strukturált, négy hónapon át tartó ciklusban, rendszeres találkozók keretében. A mentorok és mentoráltak közösen dolgozták ki az egyénre szabott Fejlesztési Terveket, amelyek figyelembe vették az egyes fiatalok élethelyzetét, érdeklődési körét, készségeit és lehetőségeit.

Ez az output tehát nem különálló dokumentumokat vagy elszigetelt tevékenységeket mutat be. Egy integrált pilottevékenységet ismertet, amelyben:

- a módszertani keretrendszer gyakorlati alkalmazása megtörtént,
- a vidéki NEET-fiatalokat strukturált megszólítási és bevonási folyamatokon keresztül aktívan bevonták,
- egyéni mentor–mentorált kapcsolatok jöttek létre és működtek folyamatosan,

- valamint a mentorálási modellt öt különböző területi és társadalmi-gazdasági környezetben tesztelték.

A következő fejezetek bemutatják, hogyan működött ez az integrált folyamat a terepen, miként valósult meg a mentorálás a gyakorlatban, és milyen tanulságokat tárt fel a pilotprogram azzal kapcsolatban, hogy milyen feltételek mellett tud a strukturált mentorálás hatékony támogatást nyújtani a vidéki NEET-fiatalok számára a foglalkoztatás, az oktatás vagy a képzés felé vezető úton.

Ez a dokumentum ezért nem csupán a megvalósítás lépéseit ismerteti, hanem egy mentorálási ökoszisztéma valós vidéki körülmények között tesztelt működését mutatja be. Bemutatja, hogyan kapcsolódott össze a gyakorlatban a módszertani előkészítés, a célzott megszólítás és a strukturált mentorálás, valamint azt is, hogy ez az együttműködés milyen tanulságokkal szolgált a vidéki NEET-fiatalok hatékony és más környezetekben is alkalmazható integrációs támogatása szempontjából.

2. Az irányelvektől a gyakorlatig

Annak érdekében, hogy a tervezésből a gyakorlati megvalósításba való átmenet egyértelmű és jól strukturált legyen, ez a szakasz a mentorálási keretrendszer operatív alkalmazására összpontosított.

A Back on Track mentorprogram létrehozására vonatkozó útmutató (D.2.2.1) közös keretet biztosított valamennyi partner számára. Az útmutató célja azonban nem pusztán az volt, hogy referenciadokumentumként szolgáljon, hiszen olyan működő rendszerré kellett válnia, amely következetesen alkalmazható öt különböző vidéki környezetben: Magyarországon, Szerbiában, Bosznia-Hercegovinában, Romániában és Bulgáriában.

Ez a szakasz biztosította, hogy a mentorálás ne informális támogatási kezdeményezésként, hanem strukturált és professzionális pilottevékenységként valósuljon meg.

2.1 A keretrendszer gyakorlatba ültetése

Az első résztvevők bevonása előtt a partnerek egyeztették az útmutató gyakorlati alkalmazásának módját.

Ennek keretében:

- megerősítették az A.2.1 tevékenység keretében képzésben részesült mentorok részvételét,

- meghatározták a pilotfázis operatív ütemtervét,
- pontosították a mentorok feladatait és jelentéstételi kötelezettségeit,
- előkészítették a dokumentációs sablonokat és a fejlesztési terv mintákat,
- kialakították a titoktartási és etikai előírásokat.

Ez az összehangolási szakasz kulcsfontosságú volt, mivel biztosította, hogy bár a megvalósítás eltérő területi környezetekben zajlik, a mentorálási struktúra minden országban egységes és összehasonlítható maradjon.

A pilotprogram így nem öt különálló kezdeményezésként, hanem egy közösen kialakított és összehangolt modellként indult el.

2.2 Mentorok felkészítése a program megvalósítására

A mentorok meghatározó szerepet játszottak a pilotprogram sikerében. A programban részt vevő valamennyi mentor elvégezte az A.2.1 tevékenység keretében szervezett mentortréninget, amely közös tudásalapot biztosított számukra az alábbi területeken:

- a mentorálás alapelvei,
- kommunikációs módszerek,
- célkitűzési technikák,
- a vidéki környezetben élő, sérülékeny helyzetű fiatalok támogatása.

A képzés mellett a mentorok megismerkedtek azokkal az eszközökkel is, amelyek a pilottevékenység strukturált megvalósítását szolgálták:

- az Egyéni NEET Fejlesztési Tervvel,
- a kiinduló és utánkövető kérdőívekkel,
- az ülések dokumentálására szolgáló sablonokkal,
- az előrehaladás nyomon követését támogató adatlapokkal.

Ez a felkészítés biztosította, hogy a mentorok ne csupán motivációval, hanem jól kidolgozott módszerekkel és dokumentációs eszközökkel felvértezve kezdjék meg munkájukat.

2.3 A Mentorálási ritmus strukturálása

Az útmutató a mentorálást rendszeres és célorientált folyamatként határozta meg. Az operatív előkészítés során ezt a struktúrát egyértelműen átültették a gyakorlatba.

A pilot mentorálási ciklus jellemzői a következők voltak:

- megközelítőleg négy hónapos időtartam,
- heti rendszerességű (indokolt esetben kétheti) találkozók,
- alkalmanként körülbelül 60 perces foglalkozások.

A vidéki környezetben élő fiatalok gyakran tapasztalnak bizonytalanságot vagy a napi rutin hiányát. A rendszeres találkozók ezért folytonosságot és kiszámíthatóságot biztosítottak számukra, és a program egyik stabilizáló elemévé váltak.

Ugyanakkor a találkozók lebonyolításában rugalmasságot is biztosítottak. A helyi adottságoktól és az elérhetőségtől függően az ülések megvalósulhattak:

- személyesen,
- telefonon,
- vagy online platformokon keresztül.

A strukturáltság és a rugalmasság kombinációja tette lehetővé, hogy a mentorálási modell különböző vidéki környezetekben is hatékonyan működjön.

2.4 Az Egyéni Fejlesztési Terv, mint alapvető munkaeszköz

Az operatív rendszer központi eleme az Egyéni NEET Fejlesztési Terv volt.

A mentorálási folyamat kezdetén minden résztvevő mentorával közösen készítette el ezt a tervet. A dokumentum személyre szabott útitervként szolgált, amely tükrözte:

- a fiatal aktuális élethelyzetét,
- erősségeit és kompetenciáit,
- akadályait és kihívásait,
- oktatási és foglalkoztatási céljait.

A terv tartalmazta:

- a rövid és középtávú célokat,
- a megállapított cselekvési lépéseket,
- az ütemezést,
- valamint a rendszeres reflexió és felülvizsgálat lehetőségét.

Fontos hangsúlyozni, hogy a fejlesztési terv nem statikus dokumentum volt. A mentorálási ciklus során folyamatosan felülvizsgálták és szükség esetén módosították, így a támogatás mindig igazodni tudott a résztvevők változó körülményeihez.

A fejlesztési terv ezért egyszerre működött motivációs eszközként és strukturált monitoring rendszerként.

2.5 Monitoring és értékelési eszközök integrálása

Annak érdekében, hogy a pilotprogram ne egyszeri beavatkozásként, hanem tesztelt modellként értékelhető legyen, a monitoringot már a kezdetektől beépítették a megvalósításba. A monitoringrendszer két szintből állt: egyrészt a mentorálási keretrendszerben meghatározott közös értékelési modellből, másrészt a mentorok által végzett gyakorlati terepi nyomon követésből.

A mentorálási ciklus megkezdése előtt kiinduló állapotfelmérést terveztek, amely többek között az alábbi területeket vizsgálta:

- önbizalom,
- készségek és kompetenciák,
- foglalkoztatási vagy oktatási státusz.

A mentorálási folyamat során a legfontosabb monitoringadatok a folyamatos ülés szintű nyomon követésből származtak. A mentorok dokumentálták:

- a találkozók gyakoriságát és formáját,
- a Fejlesztési Tervben meghatározott célok felé tett előrelépéseket,
- a felmerülő akadályokat,
- valamint azokat a módosításokat, amelyek a mentorálási folyamat fenntarthatóságát és realitását biztosították.

A monitoringkeretrendszer a program lezárását követő értékelést, valamint egy három hónapos utánkövetési szakaszt is előirányozott annak érdekében, hogy vizsgálható legyen az eredmények rövid távú fenntarthatósága. A nemzeti pilotjelentésekben ugyanakkor a monitoring elsősorban a megvalósítás dokumentációján és a mentorok kvalitatív megfigyelésein alapult, nem pedig a három időpontban felvett kérdőíves adatok összesített elemzésén.

2.6 Készenállás a gyakorlatban való alkalmazásra

A fázis végére a projekt kiképezte és felkészítette mentorait, meghatározta a foglalkozások struktúráját, és előkészítette az összes szükséges tervezési és monitoring eszközt. A pilot mentorálási modell működőképes volt a gyakorlatban való alkalmazásra. A következő lényeges lépés a célcsoport aktiválása volt célzott ismeretterjesztés és bevezetés révén, lehetővé téve a strukturált mentorálási folyamat megkezdését.

3. Ismeretterjesztés és bevezetés, mint a pilot program belépési szakasza

Miután a mentorálási keretrendszert operatívan előkészítették, és a mentorok készen álltak a munkájuk megkezdésére, a kísérleti program az első valódi terepi szakaszába lépett: a kapcsolatépítés és a bevezetés.

Ez a szakasz jelentette az átmenetet a belső előkészítéstől a közösségi szintű megvalósításig. Míg az előző szakasz a struktúrára és az eszközökre összpontosított, ez a szakasz kifejezetten az emberekre összpontosított, azonosítva és bevonva azokat a vidéki NEET-fiatalokat, akik részt vennének a mentorprogramban.

A kapcsolatépítést nem kezelték különálló vagy opcionális tevékenységként. A kísérleti program szerves részét képezte. Sikeres kapcsolatépítés nélkül a mentorálási modellt nem lehetett valós körülmények között tesztelni.

3.1 A vidéki NEET-fiatalok elérési kihívásainak megértése

A vidéki NEET fiatalok gyakran nehezen érhetők el a hagyományos intézményi csatornákon keresztül. Sokan nemcsak a foglalkoztatástól és az oktatástól vannak elszakadva, hanem a formális támogató rendszerektől is.

A vidéki térségekben az akadályok közé tartozhat:

- a korlátozott információhoz való hozzáférés,
- a szolgáltatásoktól való földrajzi távolság,
- a közlekedési lehetőségek hiánya,
- az intézményekkel szembeni bizalmatlanság,
- a hosszabb inaktivitás következtében kialakuló alacsony önbizalom.

Éppen ezért a toborzás nem támaszkodhatott kizárólag hivatalos felhívásokra vagy digitális kommunikációra. Helyi jelenlétre, személyes kapcsolatokra és olyan szereplőkkel való együttműködésre volt szükség, akik már kapcsolatban álltak a vidéki közösségek fiataljaival.

Ez a megközelítés határozta meg a D.2.2.2 tevékenység keretében megvalósított toborzási stratégiát.

3.2 A célcsoport elérési stratégiájának megvalósítása

A partnerek mind az öt pilotországban a helyi sajátosságokhoz igazított toborzási tevékenységeket valósítottak meg. Bár az alkalmazott módszerek országonként eltértek, az általános cél változatlan maradt: 50 vidéki NEET fiatal bevonása a mentorprogramba.

Az alkalmazott toborzási módszerek között szerepelt:

- együttműködés az állami foglalkoztatási szolgálatokkal,
- partnerség fiatalokkal foglalkozó civil szervezetekkel,
- kapcsolatfelvétel helyi iskolákkal és szakképző intézményekkel,
- tájékoztató események szervezése közösségi terekben,
- online kommunikáció közösségi médiafelületeken,
- ajánlásokon és helyi kapcsolati hálókon alapuló információterjesztés.

Több esetben a résztvevők elérése elsősorban személyes ajánlásokon és bizalmi kapcsolatokon alapult, nem pedig formális hirdetéseken.

Ez a szakasz jelentős rugalmasságot igényelt. Egyes régiókban az intézményi együttműködés játszott nagyobb szerepet, míg máshol az informális közösségi hálózatok bizonyultak hatékonyabbnak.

A különbségek ellenére minden országban ugyanaz volt a cél: olyan fiatalok azonosítása, akik

- nem vesznek részt foglalkoztatásban, oktatásban vagy képzésben,
- vidéki térségben élnek,
- és hajlandóak részt venni egy strukturált mentorálási folyamatban.

A szakasz végére összesen 50 résztvevő került bevonásra az öt országban.

3.3 Az onboarding folyamat: Felkészülés a mentorálásra

A résztvevők toborzása önmagában még nem jelentette a mentorálási folyamat megkezdését.

A mentorálási ciklus elindítása előtt minden résztvevő egy onboarding, azaz bevonási szakaszon ment keresztül. Ez a fázis hidat képezett a toborzás és a strukturált mentorálás között.

Az onboarding során:

- ismertették a program felépítését,
- tisztázták az időtartamot és az elvárásokat,

- átbeszélték a rendszeres találkozókhoz kapcsolódó elköteleződést,
- feltárták a résztvevők kezdeti szükségleteit és céljait,
- véglegesítették a mentor–mentorált párosításokat.

Ez a beszélgetés fontos szerepet játszott a bizalom kialakításában. Segített a fiataloknak megérteni, hogy a program nem egyszeri konzultáció, hanem egy négy hónapos, strukturált folyamat, amely aktív részvételt igényel.

Az onboarding lehetőséget adott a mentorok számára arra is, hogy felmérjék:

- a motiváció szintjét,
- a közvetlenül jelentkező akadályokat,
- az előnyben részesített kommunikációs formákat,
- valamint a gyakorlati korlátokat (például az időbeosztási vagy közlekedési nehézségeket).

A folyamat eredményeként a mentor–mentorált kapcsolatok tudatos és tájékozott részvételen alapultak, nem pedig pusztán passzív regisztráción.

3.4 Mentorok és mentoráltak összepárosítása

Az onboarding szakasz egyik fontos operatív eleme a párosítási folyamat volt.

Ahol lehetséges volt, a mentor–mentorált párokat az alábbi szempontok alapján alakították ki:

- a kommunikációs stílusok összeegyeztethetősége,
- a földrajzi közelség,
- az elérhetőség,
- valamint – ahol releváns volt – a tematikus érdeklődési területek (például egyes foglalkoztatási szektorok iránti érdeklődés).

Ez a párosítási folyamat hozzájárult a mentorálási kapcsolatok stabilitásához a négy hónapos mentorálási ciklus során.

A mentorok és mentoráltak tudatos összekapcsolásával a program növelte a hosszú távú elköteleződés és a kölcsönös bizalom kialakulásának esélyét.

3.5 Az elköteleződéstől a strukturált mentorálásig

A toborzási és onboarding szakasz utolsó lépése a mentorálási találkozók hivatalos megkezdése volt.

Az első mentorálási alkalmak jellemzően az alábbi témákra fókuszáltak:

- a kapcsolat és a bizalom kialakítása,

- a résztvevő aktuális élethelyzetének feltárása,
- a kiinduló állapotfelmérés elindítása,
- az Egyéni NEET Fejlesztési Terv kidolgozásának megkezdése.

Ez a pont jelentette az átmenetet az aktivizálástól a strukturált támogatás felé. Fontos kiemelni, hogy a toborzás és az onboarding folyamatosságot biztosított. A résztvevők nem egyik pillanatról a másikra kerültek a toborzási szakaszból a célkitűzések meghatározásába. Ehelyett fokozatosan haladtak az első kapcsolatfelvételtől a tájékoztatáson és bizalomépítésen keresztül a strukturált mentorálási folyamatig. Ez a folyamatosság különösen fontosnak bizonyult vidéki környezetben, ahol a hirtelen átmenetek csökkenthetik a részvételi hajlandóságot.

3.6 Elérés, mint a pilot tesztelt komponense

A pilotprogram tapasztalatai azt mutatták, hogy a toborzás nem különül el a mentorálástól, hanem az integrációs támogatás első szakaszát jelenti. A vidéki környezetben, ahol sok NEET fiatal elszakadt az intézményektől és a szolgáltatásoktól, a toborzás nem csupán a „résztvevők megtalálásáról” szól. Sokkal inkább arról, hogy megteremtse az elköteleződés alapfeltételeit: a bizalmat, az egyértelműséget és a reális elvárásokat.

A mentorálási modell hatékonysága közvetlenül függött:

- a toborzás minőségétől,
- az onboarding folyamat egyértelműségétől,
- valamint a kezdeti bizalom szintjétől.

Azzal, hogy a projekt a toborzást a pilotprogram strukturális elemévé tette, biztosította, hogy a mentorprogram ne idealizált, már eleve motivált és könnyen elérhető résztvevőkkel induljon, hanem valós vidéki körülmények között működjön. Ez jelentősen növelte a pilotprogram hitelességét mint a modell gyakorlati tesztelésének eszközét.

A toborzási és onboarding szakasz ugyanakkor egy fontos gyakorlati tanulsággal is szolgált a jövőbeli alkalmazások számára: a vidéki célcsoportok elérése akkor a leghatékonyabb, ha a program elvárásainak világos kommunikációját bizalmi alapú helyi kapcsolódási pontokkal kombinálják. Más szóval, a toborzás akkor működik a legeredményesebben, ha nem egyszerű promóciós tevékenységként kezelik, hanem olyan fokozatos bevonási folyamatként, amely felkészíti a résztvevőket a mentorálásban való hosszú távú részvételre.

Miután a résztvevők csatlakoztak a programhoz és a mentor-mentorált párok kialakultak, a pilotprogram belépett a megvalósítás központi szakaszába: a strukturált, négy hónapos mentorálási ciklusba, amely során a modellt öt országban, valós körülmények között tesztelték.

4. Megvalósítás és validálás: A vidéki mentorálás realitásai

A Back on Track mentorprogram transznacionális kísérleti projektje öt kulturálisan és gazdaságilag sokszínű országban (Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Magyarország, Románia és Szerbia) ültette át az elméleti keretrendszer a gyakorlatba. A módszertan változó környezetekben történő tesztelésével a projekt sikeresen validálta alapvető megközelítését, miközben demonstrálta a szükséges rugalmasságot a specifikus helyi sebezhetőségek kezeléséhez.

4.1 Struktúrális következetesség a kontextusok között

A kvalitatív megfigyeléseken túlmutatva a Back on Track pilotprogramot kvantitatív teljesítési mutatók segítségével is szorosan nyomon követték. Az öt pilotországban összegyűjtött adatok egyértelműen bizonyítják a személyre szabott mentorálási modell kiemelkedő hatékonyságát, különösen a hátrányos helyzetű célcsoportok megtartása terén.

Az eredetileg toborzott 51 fiatal közül 50 vidéki NEET kezdte meg hivatalosan a 16 alkalomból álló mentorprogramot. Az összesített részvételi és megtartási adatok a következők:

- **A programot megkezdő résztvevők száma:** 50 fő
- **A programot sikeresen befejező résztvevők száma (16 alkalom):** 46 fő
- **Összesített megtartási arány:** 92% (ez a sérülékeny célcsoport esetében kiemelkedően magas arány, amely igazolja a „bizalom a módszerek előtt” megközelítés hatékonyságát)

Országokénti bontás:

- **Bosznia-Hercegovina:** 12 fő kezdte meg / 12 fő fejezte be (100%-os megtartás)
- **Románia:** 11 fő kezdte meg / 11 fő fejezte be (100%-os megtartás)
- **Magyarország (HICS és Pannon Novum):** 11 fő kezdte meg / 11 fő fejezte be (100%-os megtartás)
- Szerbia: 10 fő kezdte meg / 8 fő fejezte be (80%-os megtartás)
- Bulgária: 6 fő kezdte meg / 4 fő fejezte be (66%-os megtartás)

A lemorzsolódás (8%) hátterének értelmezése

Az országjelentések kvalitatív elemzése alapján a lemorzsolódások többsége nem a mentorálási módszertan hiányosságaira vezethető vissza, hanem külső élethelyzetekre vagy mélyen gyökerező társadalmi attitűdökre.

- Elkerülhetetlen élethelyzetek: Magyarországon és Bulgáriában a lemorzsolódást váratlan családi költözések, illetve súlyos balesetek okozták.
- Elvárások kezelése: Szerbiában két résztvevő azért lépett ki a programból, mert irreális elvárásokkal érkezett, és azonnali „álommunka” megszerzését várta. Nehézséget jelentett számukra annak elfogadása, hogy a személyes fejlődés hosszú távú erőfeszítést és kitartást igényel.
- Pozitív lemorzsolódás: Bulgáriában egy résztvevő azért nem tudta teljesíteni a teljes mentorálási folyamatot, mert a program során sikeresen elhelyezkedett a munkaerőpiacon.

Azonnali átmenetek és köztes eredmények (EET és azon túl)

Már a három hónapos utánkövetési időszak előtt is számos, a mentorálási folyamat által kiváltott, élethelyzetet jelentősen megváltoztató eredmény volt megfigyelhető. A résztvevői naplók és országjelentések alapján több konkrét példa is azonosítható:

- **Foglalkoztatás és vállalkozásindítás:** Bulgáriában és Magyarországon közvetlen elhelyezkedések történtek (beleértve a közfoglalkoztatást is). Romániában egy résztvevő a program befejezése után sikeresen bejegyezte és megnyitotta saját vállalkozását, egy fodrászüzletet.
- **Adminisztratív aktivizálás:** Bulgáriában a mentorok segítettek erősen marginalizált NEET fiataloknak az első alapvető lépések megtételében, például személyazonosító okmányok beszerzésében és a foglalkoztatási szolgálatoknál történő regisztrációban.
- **Mindennapi akadályok leküzdése:** Bosznia-Hercegovinában, valamint Magyarországon – különösen szegregált közösségekben élő fiatal anyák esetében – a mentorok a résztvevők élethelyzetéhez alkalmazkodva segítettek az aktív részvétel fenntartását, és támogatták őket új, belső motivációból fakadó célok, például a jogosítvány megszerzésének kitűzésében.

Az adatok egyértelműen igazolják, hogy a Back on Track mentorálási modell nem pusztán elméleti keretrendszer, hanem rendkívül hatékony aktivizáló eszköz.

4.2 Univerzális minták melyek katárokon átívelően működtek

A pilotprogram értékelése nem öt különálló nemzeti jelentést eredményezett, hanem figyelemre méltó, országokon átívelő hasonlóságokat tárt fel. Az országoktól függetlenül a mentorok három olyan univerzális alapelvet azonosítottak, amelyek döntő szerepet játszottak a beavatkozás sikerében. Ezek a mintázatok megerősítik a Back on Track modell alapvető koncepcióját.

1. A bizalom megelőzi az eszközöket (kapcsolati folytonosság) Valamennyi régióban a mentorok hangsúlyozták, hogy az alkalmazott eszközök – például a SWOT-elemzés vagy a fejlesztési tervek – addig gyakorlatilag hatástalanok voltak, amíg nem alakult ki egy stabil személyes kapcsolat. Sok vidéki NEET fiatal korábbi intézményi tapasztalata kudarcokkal vagy elutasítással járt. Emiatt a mentorok gyakran az első három-négy alkalmat kizárólag a bizalomépítésre és egy biztonságos, támogató légkör kialakítására fordították.

Ebben a folyamatban a mentor kevésbé oktatóként, sokkal inkább stabil támaszként működött.

2. A strukturált rendszeresség ereje A résztvevők jelentős része semmilyen rendszeres napi vagy heti rutinnal nem rendelkezett. A mentorálási alkalmakhoz kapcsolódó rendszeres időpontok olyan ritka és fontos stabilitási pontot jelentettek számukra, amely fokozatosan fejlesztette az időgazdálkodás, a felelősségvállalás és a tartós elköteleződés képességét. Ezek mind alapvető előfeltételei a munkaerőpiaci integrációnak.

3. Viselkedéses aktivizálás apró sikereken keresztül A nagy és absztrakt célok – például egy teljes értékű karrier felépítése – gyakran túlterhelték a résztvevőket és csökkentették motivációjukat. A pilotprogram igazolta, hogy a leghatékonyabb megközelítés az Egyéni Fejlesztési Terv kisebb, azonnal teljesíthető részfeladatokra bontása volt.

Az olyan kisebb sikerek, mint egy önéletrajz egyetlen bekezdésének megírása vagy egy telefonhívás lebonyolítása, pozitív lendületet teremtettek, amely ösztönözte a mentoráltakat a nagyobb kihívások vállalására is.

4.3 Alkalmazkodás a sokszínűséghez: gyakorlati bizonyítékok és esettanulmányok

Bár a program gerincét a strukturált, 16 alkalomból álló mentorálási keret adta, a pilotprogram valódi ereje alkalmazkodóképességében rejlett. A monitoringjelentések egyértelművé tették, hogy a „vidéki NEET fiatalok” nem alkotnak homogén csoportot.

A mentorok sikeresen igazították a módszertant a különböző sérülékenységi helyzetekhez, ami mélyreható személyes változásokat eredményezett.

Az alábbi példák és esettanulmányok jól szemléltetik a modell gyakorlati hatását.

4.3.1 Adminisztratív láthatatlanság és szélsőséges marginalizáció (Bulgária és Magyarország)

Egyes vidéki térségekben a mentorok szegregált közösségekben vagy mélyszegénységben élő fiatalokkal dolgoztak. Ezek a résztvevők gyakran nem rendelkeztek alapfokú végzettséggel sem, sőt néhányan hivatalos okmányok hiányában gyakorlatilag „láthatatlanok” voltak a rendszer számára. Számukra a mentorálási folyamat kezdetben nem a puha készségek fejlesztéséről szólt, hanem az alapvető adminisztratív aktivizálásról és a mindennapi boldogulás támogatásáról.

Esettanulmány: A „láthatatlan” résztvevőtől a foglalkoztatásig (Bulgária) **Kihívás:** A mentorok olyan erősen marginalizált NEET fiatalokkal dolgoztak, akik semmilyen kapcsolatban nem álltak az állami szolgáltatásokkal, és még a munkavállaláshoz vagy szociális ellátások igénybevételéhez szükséges alapvető személyazonosító okmányokkal sem rendelkeztek. **Beavatkozás:** A mentor a fejlesztési terv fókuszát az alapvető állampolgári és adminisztratív aktivizálásra helyezte át. Segítséget nyújtott a személyazonosító igazolvány beszerzésében, majd az állami foglalkoztatási szolgálatnál történő regisztrációban. **Eredmény:** A résztvevő érvényes okmányokkal és megerősödött önbizalommal sikeresen belépett a munkaerőpiacra, és még a 16 alkalmas mentorprogram lezárása előtt munkába állt.

4.3.2 Rejtett vállalkozói kedv ápolása (Románia)

Azokon a területeken, ahol kevés hagyományos foglalkoztatási lehetőség áll rendelkezésre, egyes NEET fiatalok jelentős informális készségekkel és vállalkozói elképzelésekkel rendelkeztek, ugyanakkor hiányzott a tudásuk ahhoz, hogy ezeket piacképes tevékenységgé alakítsák.

Esettanulmány: A fodrászüzlet (Románia) Kihívás: A résztvevő világos elképzeléssel és gyakorlati tehetséggel érkezett a programba, azonban hiányzott belőle a stratégiai tervezéshez szükséges tudás és önbizalom. **Beavatkozás:** A mentor az Egyéni Fejlesztési Terv segítségével egy reális üzleti tervet dolgozott ki. A találkozók során piackutatással, vállalkozásindítási kérdésekkel és a meglévő készségek professzionális szolgáltatássá alakításával foglalkoztak. **Eredmény:** A program befejezése után a résztvevő, Laris Andrei, sikeresen bejegyezte és megnyitotta saját vállalkozását, egy helyi fodrászüzletet, ezzel közvetlenül belépve az önfoglalkoztatás világába.

4.3.3 A generációs stagnálás és szegregáció leküzdése (Magyarország)

A magyar partnerek (HICS és Pannon Novum) jelentős munkát végeztek kis vidéki településeken, gyakran roma szegregátumokban élő fiatal anyákkal. Ezekben a közösségekben a munkanélküliség gyakran generációról generációra öröklődik, és az iskolaelhagyás is gyakori jelenség.

Esettanulmány: A jogosítvány mint katalizátor (Magyarország) Kihívás: A helyi munkaerőpiaci lehetőségek hiánya és a korlátozott közlekedési lehetőségek miatt a hagyományos álláskeresési tanácsok kevésbé voltak hatékonyak. Emellett a résztvevőknek a gyermeknevelést is össze kellett egyeztetniük saját fejlődésükkel. **Beavatkozás:** A mentorok a belső motiváció erősítésére és a résztvevők fizikai, valamint mentális mozgásterének bővítésére összpontosítottak. Az azonnali munkakeresés helyett egy olyan célt segítettek kijelölni, amely egyszerre volt motiváló és reálisan elérhető: a jogosítvány megszerzését. **Eredmény:** A cél elérése nemcsak a mobilitási akadályokat csökkentette, hanem jelentősen növelte a résztvevő önbizalmát is. A mentorálási támogatással együtt ez hozzájárult ahhoz, hogy a csoport több tagja közfoglalkoztatási lehetőséghez jusson, és kilépjen a teljes inaktivitás állapotából.

4.3.4 Az elvárások és a digitális akadályok kezelése (Szerbia és Bosznia-Hercegovina)

A NEET fiatalok egy másik alcsoportja eltérő kihívásokkal szembesült. Bár rendelkeztek alapfokú végzettséggel, rendkívül irreális elvárásaik voltak a munkaerőpiaccal kapcsolatban, és gyors eredményeket vártak tartós erőfeszítés nélkül.

Esettanulmány: A realitások felismerése és a reziliencia fejlesztése

(Szerbia) Kihívás: Több mentorált azzal az elképzeléssel csatlakozott a programhoz, hogy gyors megoldásokat kap, és úgy vélte, hogy az elhelyezkedés elsősorban kapcsolatok kérdése, nem pedig kompetenciáké. Amikor a gyors eredmények elmaradtak, motivációjuk jelentősen csökkent.

Beavatkozás: A mentoroknak tudatosan kezelniük kellett az elvárásokat, és a hangsúlyt az azonnali munkaszerzésről a hosszú távú kitartásra és folyamatos önfejlesztésre helyezték át. A mentorálási alkalmak során összevetették a helyi munkaerőpiac igényeit a résztvevők aktuális készségeivel.

Eredmény: Bár néhány résztvevő a gyors siker hiánya miatt lemorzsolódott, a többség szemléletváltáson ment keresztül. Megtanulták értékelni az új kompetenciák megszerzésének folyamatát és a program sikeres befejezését, felismerve, hogy a valódi változás fokozatos és kitartó munkát igényel.

4.4 Alkalmazkodás a sokszínűséghez: hogyan reagált a modell a különböző vidéki helyzetekre

Bár a mentorprogram mind az öt országban közös struktúra alapján valósult meg, a megvalósítás körülményei jelentősen eltértek egymástól.

A pilotprogram nem egységes környezetben zajlott. Ehelyett a vidéki sérülékenység számos eltérő formájában valósult meg. Ez a sokszínűség fontos tesztkörnyezetet jelentett a mentorálási modell számára: vajon egyetlen strukturált keretrendszer hatékony tud-e maradni olyan helyzetekben, amelyeket etnikai marginalizáció, korai anyaság, adminisztratív kirekesztettség, digitális lemaradás vagy ingadozó motiváció jellemez?

Az alábbi példák bemutatják, hogyan reagált a modell ezekre a különböző kihívásokra.

Etnikai Marginalizáció és Generációs Szegénység

Magyarország - PANOV (szegregált roma vidéki közösség)

A PANOV pilotprogramban a mentorálás egy szegregált roma településen zajlott, amelyet tartós munkanélküliség és generációkon át öröklődő szegénység jellemez.

Számos résztvevő számára a stabil foglalkoztatással vagy sikeres oktatási életutakkal kapcsolatos tapasztalatok hiánya alapvetően befolyásolta a jövővel kapcsolatos elképzeléseiket. Az intézményekkel szembeni bizalmatlanság és az alacsony önbizalom visszatérő jelenség volt.

Ebben a környezetben a mentorok nem kezdhették meg közvetlenül a munkaerőpiaci tervezést. Az első alkalmak elsősorban az alábbiakra fókuszáltak:

- a bizalom kialakítása,
- az önkép újraértelmezése,
- a meglévő erősségek feltárása SWOT-reflexió segítségével,
- nagyon kicsi és reális első lépések meghatározása.

Ebben a kontextusban a fejlesztési terv gyakran nem ambiciózus célokkal, hanem a stabilizáció megteremtésével kezdődött.

Ez a tapasztalat rámutatott arra, hogy strukturális marginalizációval jellemezhető környezetben a mentorálás első feladata az egyéni cselekvőképességbe vetett hit helyreállítása, és csak ezt követően lehet szó oktatási vagy foglalkoztatási integrációról.

A modell lehetővé tette ezt az alkalmazkodást anélkül, hogy elveszítette volna strukturált jellegét.

Korai Szülővé Válás és Társadalmi Elszigeteltség Magyarország - HICS (távoli falvakban élő fiatal anyák)

A HICS pilotprogram elsősorban elszigetelt vidéki településeken élő fiatal anyákkal dolgozott.

Ebben az esetben a sérülékenység más jellegű volt. Nem elsősorban az etnikai marginalizáció jelentette a kihívást, hanem a korlátozott mobilitás, a gyermeknevelési kötelezettségek és a társadalmi elszigeteltség.

A mentorálási alkalmak időpontjait a családi rutinokhoz kellett igazítani. Több résztvevő számára a heti mentorálási találkozó jelentette az egyetlen olyan rendszeres időpontot, amelyet saját fejlődésére és jövőtervezésére fordíthatott. Más kontextusokkal összehasonlítva itt magas volt a programot sikeresen befejezők aránya. A strukturált heti ritmus stabilitást és folytonosságot biztosított a gyermekgondozási és háztartási feladatok által meghatározott mindennapokban.

Ez a tapasztalat azt mutatta, hogy a mentorálás nemcsak pályaorientációs eszközként működhet, hanem olyan strukturált személyes támogatásként is, amely erősíti a hosszú távú elköteleződést.

Adminisztratív Akadályok és Intézményi Kirekesztettség Bulgária

Bulgáriában több résztvevő olyan gyakorlati akadályokkal szembesült, amelyek megelőzték a foglalkoztatásról vagy oktatásról szóló bármilyen érdemi beszélgetést.

A hiányzó dokumentumok, a nyilvántartásokból való kimaradás és a bürokratikus akadályok megnehezítették a munkaerőpiaci részvételt.

A mentorálás ezért az adminisztratív problémák fokozatos megoldásával kezdődött. A fejlesztési tervek többek között az alábbi célokat tartalmazták:

- személyazonosító okmányok beszerzése,

- regisztráció a foglalkoztatási szolgálatoknál,
- a jogi státusz tisztázása.

A feladatok kisebb SMART lépésekre bontása lehetővé tette, hogy a résztvevők már az oktatásba vagy foglalkoztatásba való belépés előtt is megtapasztalják az előrehaladás érzését.

Ez a tapasztalat rámutatott arra, hogy bizonyos vidéki környezetekben az integráció első lépése az intézményi befogadás.

Digitális Készségbeli Hiányosságok

Bosznia-Hercegovina

Bosznia-Hercegovinában a digitális kirekesztettség a vártnál jelentősebb akadállynak bizonyult.

Bár a mentorálási modell digitális tanulási elemeket is tartalmazott, több résztvevőnek további segítségre volt szüksége az online platformok használatában és a digitális tananyagok teljesítésében.

A mentoroknak ezért a digitális oktatást személyes magyarázatokkal és folyamatos támogatással kellett kiegészíteniük. E kapcsolati megerősítés nélkül a digitális részvétel valószínűleg visszaesett volna.

Ez egy fontos tanulságot erősített meg:

A digitális eszközök csak akkor hatékonyak, ha következetes emberi támogatásba ágyazódnak.

A tapasztalatok alapján a pilotprogram azt is jelzi, hogy a digitális elemeket megfelelő útmutatással és támogató mechanizmusokkal kell kiegészíteni. A modell jövőbeni kiterjesztése során ezért nem elegendő csupán a digitális hozzáférés biztosítása; támogatott digitális részvételre van szükség.

Ez magában foglalja:

- Beépített alapvető digitális készségfejlesztést: rövid, gyakorlati digitális feladatok integrálását a mentorálási folyamat korai szakaszába (pl. e-mail-cím létrehozása, állásportál használata).
- Támogatott platformhasználatot: a mentorok aktív segítségnyújtását az online eszközök első használata során a résztvevők önbizalmának erősítése érdekében.
- Befogadást támogatáson keresztül: annak felismerését, hogy sok vidéki NEET számára a digitális eszközök szorongást keltenek. A támogatott hozzáférés biztosítja, hogy az alacsonyabb digitális kompetenciával rendelkezők ne kizáródjanak, hanem fejlődni tudjanak a mentor-mentorált kapcsolat révén.

A digitális komponens közvetlen mentorálási támogatással történő megerősítésével a technológia a lehetőségekhez vezető híddá válhat, nem pedig újabb akadállyá.

Ingadozó Motiváció és Gazdasági Nyomás

Románia és Szerbia

Romániában és Szerbiában a mentorok nagyon eltérő motivációs szintű résztvevőkkel találkoztak.

Néhányan már a kezdetektől aktívan részt vettek a programban, míg mások motivációja időszakosan változott olyan tényezők hatására, mint:

- a szezonális munkavállalás,
- a migrációs tervek,
- a sürgető pénzügyi szükségletek,
- a családi környezet befolyása.

A résztvevők megtartása nagyban függött az elvárások korai tisztázásától és a rövid távon is látható eredményektől.

Azokban az esetekben, amikor valaki kilépett a programból, a háttérben elsősorban külső nyomásgyakorló tényezők álltak, nem pedig a mentorálási folyamat iránti elégedetlenség. Ez rámutatott arra, hogy a vidéki mentorprogramoknak számolniuk kell a gazdasági bizonytalansággal, és motivációt stabilizáló stratégiákat kell alkalmazniuk.

Mit mutatott a pilotprogram a különböző kontextusokban?

Az öt ország tapasztalatait összegezve több visszatérő mintázat vált láthatóvá:

- A bizalomépítés a strukturált célkitűzés előfeltétele.
- A kisebb, könnyen elérhető lépések erősítik a hosszú távú elköteleződést.
- A rendszeres mentorálási ritmus pszichológiai stabilitást biztosít.
- A rugalmas megvalósítás növeli a hozzáférhetőséget.
- A családi és gazdasági körülmények jelentős hatással vannak a megtartásra.

A legfontosabb tanulság azonban az volt, hogy a mentorálási modell nem omlott össze a különböző körülmények között.

Éppen ellenkezőleg: egy stabil struktúrán belül képes volt alkalmazkodni.

A következetesség és a kontextushoz igazodó rugalmasság közötti egyensúly a pilot megvalósítási szakaszának egyik legfontosabb eredménye.

4.5 A modell megtartása, kiesései és strukturális korlátai

A pilotprogram nem laboratóriumi körülmények között zajlott. Valós vidéki környezetben valósult meg, ahol a gazdasági bizonytalanság, a családi nyomás és a társadalmi sérülékenység közvetlenül befolyásolta a részvételt. Az öt országban megfigyelt megtartási mintázatok fontos strukturális tanulságokat tártak fel.

Azokban az esetekben, ahol a résztvevők sikeresen befejezték a programot (például Bosznia-Hercegovinában vagy a magyarországi HICS programban), több közös tényező volt azonosítható:

- a bizalom korai kialakítása,
- az elvárások egyértelmű tisztázása az onboarding során,
- a stabil heti rendszeresség,
- a rövid távon is látható eredmények,
- a kezelhető mértékű társadalmi-gazdasági nyomás.

Azokban az esetekben, amikor a résztvevők megszakították a részvételt (például a PANOV programban, illetve egyes romániai, szerbiai és bolgár esetekben), az okok szinte mindenütt hasonlóak voltak:

- sürgető jövedelemszerzési kényszer,
- családi nyomás vagy visszatartó hatás,
- költözés vagy migráció,
- ingadozó motiváció,
- a program hatókörén kívül eső strukturális instabilitás.

Fontos kiemelni, hogy egyik országjelentés sem nevezte meg a mentorálási módszertannal kapcsolatos elégedetlenséget a lemorzsolódás elsődleges okaként. A program megszakítása minden esetben külső élethelyzeti tényezőkhöz kapcsolódott. Ez a különbségtétel kulcsfontosságú a modell validálása szempontjából.

A pilotprogram így egyértelművé tette, hogy a vidéki mentorálásban a résztvevők megtartása nem elsősorban módszertani, hanem társadalmi-gazdasági kérdés. A jövőbeni kiterjesztés során ezért érdemes a mentorálást – ahol lehetséges – szélesebb helyi támogató ökoszisztémákba ágyazni, ahol az intézményi együttműködés és a gyakorlati hozzáférést segítő intézkedések erősítik a folyamatot. A mentorálási keretrendszer önmagában nem vallott kudarcot. A kihívást a társadalmi-gazdasági bizonytalanság jelentette. Ez egy fontos határfeltételre mutat rá: a mentorálási modell szerkezetileg stabil, hatékonysága azonban bizonyos minimális külső stabilitást feltételez a résztvevők életkörülményeiben.

A pilotprogram arra is rámutatott, hogy a kapcsolati és motivációs tényezők mellett a gyakorlati akadályok is jelentősen befolyásolhatják a részvételt. Több vidéki térségben a résztvevők olyan mindennapi nehézségekkel szembesültek, mint a korlátozott közlekedési lehetőségek, a gyermekfelügyelet hiánya vagy a digitális eszközökhöz és online szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés.

Ezek a problémák nem a motiváció hiányát tükrözik, hanem olyan strukturális korlátokat, amelyek megnehezítik a rendszeres részvételt. E gyakorlati akadályok kezelése ezért fontos szerepet játszhat a résztvevők megtartásában és a mentorálási folyamat eredményességében.

Ennek alapján a jövőbeni kiterjesztéshez több megelőző stratégia is megfogalmazható:

- a családok erősebb bevonása, ahol ez lehetséges,
- az időráfordítással kapcsolatos elvárások korai tisztázása,
- fokozott támogatás a motiváció csökkenésének időszakában,
- szorosabb együttműködés a helyi foglalkoztatási intézményekkel, közösségi szervezetekkel és munkáltatókkal,
- felkészülés a szezonális munkavégzésből fakadó megszakításokra,
- a résztvevőket segítő gyakorlati támogatások biztosítása (pl. közlekedési támogatás, gyermekfelügyeleti megoldások, digitális eszközökhöz és internetkapcsolathoz való jobb hozzáférés).

A pilotprogram tehát nemcsak megvalósítási eredményeket szolgáltatott, hanem pontosabb képet adott azokról a strukturális feltételekről is, amelyek mellett a vidéki mentorálás a leghatékonyabban működik.

4.6 Amit a pilot megerősített és változtatott

A pilotprogram a megvalósításon túl validált tudást is létrehozott a vidéki NEET fiatalok integrációjáról.

Az öt ország tapasztalatai alapján – az eltérő társadalmi-gazdasági környezetek ellenére – több mintázat következetesen ismétlődött.

1. A bizalom az integráció kiindulópontja

A magyarországi PANOV programban a mentorálás nem kezdődhetett munkaerőpiaci célokkal; először az önbizalmat kellett helyreállítani.

Bulgáriában az első alkalmak a stabilizációra összpontosítottak, még az álláskeresésről szóló beszélgetések előtt.

Bosznia-Hercegovinában a rendszeres heti kapcsolattartás erősítette a felelősségvállalást. A visszatérő mintázat egyértelmű:

Kapcsolati bizalom nélkül a strukturált eszközök hatástalanok maradnak.

A pilotprogram megerősítette, hogy a mentorálásnak a kapcsolatépítéssel kell kezdődnie, nem pedig a célok meghatározásával.

2. A strukturált rendszeresség csökkenti a pszichológiai bizonytalanságot

Valamennyi országban a heti mentorálási ritmus bizonyult a program egyik legfontosabb stabilizáló elemének.

A HICS programban részt vevő fiatal anyák számára a mentorálási alkalom gyakran az egyetlen rendszeres személyes fejlődési lehetőséget jelentette.

Romániában és Szerbiában a kiszámítható időbeosztás növelte az elköteleződést.

A tanulság:

A rendszeresség pszichológiai kapaszkodót nyújt az egyébként bizonytalan környezetben. Ez a tapasztalat alátámasztja a heti struktúra fenntartásának fontosságát a jövőbeni programok során.

3. Az apró sikerek visszaadják a cselekvőképesség érzését

Bulgáriában az adminisztratív problémák SMART lépésekben történő megoldása növelte az önbizalmat.

Romániában a világosan meghatározott SMART célok erősítették a résztvevők felelősségvállalását saját fejlődésükért.

Magyarországon (HICS) olyan gyakorlati mérföldkövek, mint a jogosítvány megszerzése, kézzelfogható eredményé alakították az általános célokat.

Valamennyi országban azt tapasztalták, hogy a passzív vagy motiválatlan fiatalok pozitívan reagáltak a kisebb, könnyen teljesíthető célokra.

A pilotprogram megerősítette:

A cselekvőképesség érzése fokozatosan épül fel, nem pedig nagyszabású célok révén.

4. A digitális eszközök emberi támogatást igényelnek

Bosznia-Hercegovina tapasztalatai azt mutatták, hogy az alacsony digitális készségekkel rendelkező résztvevők számára az online tanulási modulok önmagukban nem elegendőek.

A mentorok támogatására szükség volt ahhoz, hogy az online tanulás valódi viselkedésbeli változást eredményezzen.

Ez pontosította a projekt egyik alapfeltevését:

A digitalizáció kiegészíti a mentorálást, de nem helyettesíti a személyes támogatást.

5. A kontextus az intenzitást befolyásolja, nem a megvalósíthatóságot

Akár:

- etnikai marginalizációról (PANOV),
- vidéki fiatal anyákról (HICS),
- adminisztratív kirekesztettségéről (Bulgária),
- digitális lemaradásról (Bosznia-Hercegovina),
- vagy vegyes gazdasági motivációkról (Románia és Szerbia)

A modellt nem kellett újratervezni. Csupán a megvalósítás ütemezését és intenzitását kellett az adott helyzethez igazítani.

A mentorálási modell összegzett validálása

A megvalósítási szakasz végére a mentorálási modell a vidéki sérülékenység számos formája között került tesztelésre: etnikai marginalizáció, korai szülővé válás,

adminisztratív kirekesztettség, digitális lemaradás, gazdasági bizonytalanság és ingadozó motiváció mellett. Mindezen eltérő körülmények között a modell alapvető elemei változatlanok maradtak. A terepi tapasztalatok nem a modell strukturális gyengeségeire mutattak rá, hanem azokra a környezeti feltételekre, amelyek befolyásolják a résztvevők megtartását és a fejlődés ütemét. A szakasz legfontosabb következtetése egyértelmű:

A mentorálási ökoszisztéma működési szempontból stabil és különböző vidéki társadalmi-gazdasági környezetekben is átültethető, amennyiben biztosított a kapcsolati folytonosság és a strukturált működési ritmus.

Miután a helyi megvalósítás gyakorlati szinten igazolást nyert, a pilotprogram a nemzeti szintű végrehajtásból a transznacionális tesztelés és összehasonlítás szakaszába lépett át.

5. Terepmunka és a mentormodell transznacionális tesztelése

Az előző fejezet bemutatta, hogyan működött a mentorstruktúra valós vidéki körülmények között, beleértve az etnikai marginalizációt, a korai szülővé válást, az adminisztratív akadályokat, a digitális kirekesztést és a gazdasági volatilitást. Már csak azt kellett megvizsgálni, hogy ezek a megállapítások elszigetelt nemzeti tapasztalatok-e, vagy egy tágabb strukturális minta részét képezik-e.

A magyarországi (PANOV és HICS), Szerbiában, Bosznia-Hercegovinában, Romániában és Bulgáriában történő megvalósítás egyedi tesztelési környezetet teremtett. Ugyanazt a mentorálási architektúrát alkalmazták öt társadalmi-gazdasági rendszerben, amelyek a munkaerőpiacra való hozzáférés, a vidéki infrastruktúra, a kirekesztés szintjei és az intézményi támogatás tekintetében különböznek egymástól.

Ez az összehasonlító dimenzió lehetővé tette a partnerség számára, hogy azonosítsa az ismétlődő dinamikákat és a strukturális következtetéseket, amelyek túlmutatnak a helyi kontextuson.

5.1 Megosztott keretrendszer eltérő vidéki körülmények között

Bár minden ország saját intézményi és társadalmi környezetében működött, a mentorprogram megvalósítása egy közös strukturális keretrendszer alapján történt:

- egy meghatározott, négy hónapos ciklus,
- körülbelül 16 strukturált mentorálási alkalom,
- heti rendszerességű találkozók,
- az Egyéni NEET Fejlesztési Terv következetes alkalmazása,
- SMART célkitűzés,
- alkalomdokumentációs és monitoring eszközök használata.

Az, hogy ez a struktúra valamennyi országban megmaradt, lehetővé tette az érdemi összehasonlítást. A mentorálási modellt nem szerkezeti szinten igazították a helyi körülményekhez; ehelyett a megvalósítás módja alkalmazkodott a helyi sajátosságokhoz, miközben a modell alapvető felépítése változatlan maradt.

Ez a következetesség megerősítette, hogy maga a keretrendszer nem kontextusfüggő. Különböző jóléti rendszerekben és munkaerőpiaci környezetekben is működőképes marad anélkül, hogy elveszítené koherenciáját. Ami országonként változott, az nem a program szerkezete volt, hanem annak egyes elemeinek intenzitása és ütemezése.

5.2 Ismétlődő minták az országok között

Amikor a nemzeti pilotjelentéseket együttesen vizsgálták, több olyan mintázat is megjelent, amely országtól függetlenül ismétlődött.

A bizalomépítés mint kiindulópont

A magyarországi PANOV programban (szegregált roma vidéki közösség) a mentorálás az önbizalom és a bizalom helyreállításával kezdődött, még mielőtt bármilyen munkaerőpiaci témájú beszélgetésre sor kerülhetett volna.

Bulgáriában a mentorok arról számoltak be, hogy a kezdeti alkalmakat a motiváció stabilizálására fordították, mielőtt a foglalkoztatással kapcsolatos lépések felé haladtak volna.

Bosznia-Hercegovinában a rendszeres heti kapcsolattartás erősítette a digitális tanulási tevékenységekben való részvételt.

Valamennyi kontextusban az előrehaladás szorosan kapcsolódott a kapcsolati folytonossághoz. Azok a résztvevők, akik bizalmat építettek ki mentorukkal, következetesebben vettek részt a fejlesztési tervezésben és a célkitűzési folyamatokban.

Ez a visszatérő tapasztalat azt mutatja, hogy a kapcsolati munka nem a mentorálás opcionális eleme, hanem az a működési alap, amelyre a strukturált eszközök hatékonysága épül.

A strukturált rendszeresség mint stabilizáló tényező

A heti rendszerességű találkozók minden országban stabilizáló tényezőként jelentek meg. A magyarországi HICS programban (vidéki fiatal anyák) a rendszeres találkozók kiszámítható lehetőséget biztosítottak az önreflexióra a gyermekgondozási és háztartási feladatok által meghatározott mindennapokban.

Romániában és Szerbiában a kiszámítható időbeosztás segített fenntartani az elköteleződést a szezonális foglalkoztatásból és az anyagi nehézségekből fakadó nyomás ellenére.

A mentorálás ritmusa többet jelentett egyszerű szervezési kérdésnél. Pszichológiai kapaszkodót nyújtott olyan környezetekben, ahol a bizonytalanság mindennapos jelenség.

Ez a több országban megfigyelhető tapasztalat megerősíti a heti kapcsolattartás fontosságát a modell jövőbeli alkalmazásai során.

A fejlesztési tervezés mint viselkedésaktiváló eszköz

Mind az öt országban az Egyéni NEET Fejlesztési Terv jelentette a mentorálás operatív központját.

A résztvevők pozitívan reagáltak, amikor a célok:

- világosan meghatározottak voltak,
- reálisak voltak,
- kezelhető lépésekre voltak bontva,
- rövid távú eredményekhez kapcsolódtak.

Bulgáriában az adminisztratív akadályok strukturált cselekvési lépések mentén történő leküzdése visszaadta a résztvevők önbizalmát és cselekvőképességét. Romániában a SMART célok növelték a felelősségvállalást és a tulajdonosi szemléletet.

A magyarországi HICS programban az olyan konkrét mérföldkövek, mint a jogosítvány megszerzése, kézzelfogható előrehaladássá alakították a hosszú távú célokat. Ezek a példák egy visszatérő mechanizmust szemléltetnek: a kis, strukturált lépések újraaktiválják a résztvevők saját életútjuk feletti kontrollérzetét. A transznacionális összehasonlítás megerősítette, hogy a strukturált tervezésen keresztül megvalósuló viselkedésaktiválás különböző sérülékenységi profilok esetében is működik.

A külső bizonytalanság mint közös kihívás

A résztvevők megtartásának mintázatai valamennyi országban hasonló külső nyomásokat tártak fel:

- sürgető jövedelemszerzési szükséglet,
- szezonális munkavállalás,
- migráció,
- családi visszatartó hatások,
- instabil életkörülmények.

Ezek a tényezők eltérő formában jelentek meg Romániában, Szerbiában, Magyarországon és Bulgáriában, de mind ugyanannak a vidéki sérülékenységnek a strukturális jellemzőit tükrözték. Az összehasonlító elemzés egyértelművé tette, hogy a lemorzsolódások nem a mentorálási módszertan gyengeségeiből fakadtak. Sokkal inkább a vidéki fiatalokat érintő társadalmi-gazdasági bizonytalanság következményei voltak. Ez a felismerés a résztvevők megtartását nem ország-specifikus problémaként, hanem a vidéki mentorprogramokban előre kalkulálható strukturális tényezőként értelmezi.

5.3 Transznacionális reflexió és folyamatos finomítás

A pilotprogramot különböző országok mentorai közötti szakmai konzultációk és peer review folyamatok is kísérték. Ezek a találkozók lehetőséget biztosítottak:

- nehéz esetek megvitatására,
- bevonási stratégiák összehasonlítására,
- motivációs akadályok közös elemzésére,
- célkitűzési módszerek finomítására,
- a résztvevők megtartását segítő gyakorlatok megosztására.

Ez a folyamatos párbeszéd a nemzeti tapasztalatokat közös tanulási folyamattá alakította.

A mentorok ennek során képesek voltak azonosítani:

- a lemorzsolódás hasonló mintázatait,
- a bizalomépítés hatékony technikáit,
- a digitális akadályok kezelésének gyakorlati megoldásait,
- a családi hatások kezelésére szolgáló stratégiákat.

A mentorálási modell így a megvalósítás során folyamatosan fejlődött. Nem egy változatlanul alkalmazott statikus keretrendszer volt, hanem a nemzetközi reflexió és a valós idejű alkalmazkodás révén megerősödő megközelítés.

A közös tanulás ezen szintje jelentősen növeli a mentorálási módszer hitelességét és átültethetőségét.

5.4 Összevont transznacionális ismeretek

Ha a pilotprogramot egészében vizsgáljuk, nem pedig különálló nemzeti esetekként, ugyanazok az alapvető dinamikák újra és újra megjelennek. A vidéki NEET fiatalok nagyon különböző életutakkal érkeztek a programba, azonban a mentorálásra adott reakcióik meglepően hasonló mintázatokat követtek. Ez adja az eredmények erejét: nem egyetlen helyszínhez vagy célcsoporthoz kötődnek, hanem azt mutatják meg, hogyan működik a strukturált mentorálás valós vidéki körülmények között.

Az első fontos tanulság, hogy a fejlődés a kapcsolattal kezdődött, nem az eszközökkel. Sok résztvevő nem úgy érkezett a programba, hogy készen állt volna a következő lépések megtervezésére. Többen korábbi kudarcok miatt elveszítették önbizalmukat, bizalmatlanok voltak az intézményekkel szemben, vagy hosszabb inaktív időszak után alacsony önértékeléssel rendelkeztek. A gyakorlatban a strukturált tervezés csak akkor vált értelmessé, amikor a mentorok biztonságos, tiszteletteljes és kiszámítható

környezetet teremtettek. Amikor a résztvevők azt érezték, hogy mentoruk következetes és valóban támogatja őket, nyitottabbá váltak az önreflexióra, hajlandóbbak lettek rendszeresen részt venni a találkozókön, és nagyobb felelősséget vállaltak saját céljaikért.

A második visszatérő tanulság a rendszeres kapcsolattartás stabilizáló hatása volt. A heti találkozók ritmusa nem csupán szervezési kérdésnek bizonyult. Sok vidéki NEET számára ez jelentette a folytonosság egyik legfontosabb forrását olyan élethelyzetekben, amelyeket pénzügyi nehézségek, strukturátlanság, családi problémák vagy társadalmi elszigeteltség jellemeztek. A rendszeres találkozók kiszámítható pillanatot teremtettek a hét során, amikor a résztvevő megállhatott, reflektálhatott helyzetére, és lépésről lépésre haladhatott előre. Idővel ez a ritmus erősítette a felelősségvállalást, és segített fenntartani a lendületet még akkor is, amikor a motiváció ingadozott.

A harmadik fontos tanulság az volt, hogy a kis lépések többet számítottak, mint a nagy ambíciók. Sok résztvevő vagy homályos elképzelésekkel, vagy teljes bizonytalansággal érkezett a programba. Az Egyéni Fejlesztési Terv és a strukturált célkitűzés segítségével a mentorok kezelhető cselekvéssé alakították a bizonytalanságot. A kulcs az volt, hogy az előrehaladás láthatóvá váljon. Amikor a résztvevők akár csak kisebb feladatokat is teljesítettek – egy adminisztratív ügyintézés, egy készségfejlesztő lépést, egy tanulási modul befejezését vagy egy első kapcsolatfelvételt egy intézménnyel –, az gyakran érezhető motivációnövekedést eredményezett. Ezek a mikrosikerek újraépítették az önbizalmat és megerősítették azt a hitet, hogy a változás lehetséges.

Egy másik fontos felismerés a stabil kereten belüli rugalmasság jelentősége volt. A mentoroknak gyakran kellett módosítaniuk a találkozók ütemét, a kommunikáció formáját (személyes, telefonos vagy online), illetve az érzelmi támogatás és a gyakorlati karriertanácsadás közötti egyensúlyt. Egyes résztvevőknek több időre volt szükségük a bizalom kialakításához, mielőtt célokat tudtak volna megfogalmazni. Mások gyorsan eljutottak a konkrét lépésekig. A lényeg az volt, hogy az alkalmazkodás mindig egy világos struktúrán belül történt: meghatározott ciklus, rendszeres találkozók, fejlesztési tervezés és monitoring mellett. A pilotprogram megmutatta, hogy a túlzott merevség csökkenti az elköteleződést, míg a túlzott rugalmasság gyengíti a program hatékonyságát. A modell akkor működött a legjobban, amikor a keretrendszer következetes maradt, miközben a megvalósítás alkalmazkodott az egyéni élethelyzetekhez.

A pilotprogram azt is tisztázta, hogy miért nem fejezte be minden résztvevő a programot. Amikor lemorzsolódás történt, annak okai jellemzően külső tényezők voltak: sürgető jövedelemszerzési kényszer, szezonális munkavállalás, migráció, családi nyomás, instabil életkörülmények vagy váratlan élethelyzeti események. Ezek nem elszigetelt problémák, hanem általános jellemzői a vidéki sérülékenységeknek. Ez fontos tanulság: a mentorálás támogathatja az aktivizálást és az orientációt, de önmagában nem képes megszüntetni a

strukturális bizonytalanságot. Ugyanakkor a pilot azt is sugallja, hogy a lemorzsolódások egy része megelőzhető az onboarding során történő egyértelmű elváráskezeléssel, a kockázati tényezők korai azonosításával és olyan rugalmas tervezéssel, amely számol a gazdasági bizonytalansággal.

Összességében a pilotprogram azt mutatta meg, hogy a mentorálás akkor működik a leghatékonyabban, ha nem egyszerű beszélgetések sorozataként, hanem egy ökoszisztémaként tekintünk rá. A bizalmi kapcsolat, a heti rendszeresség, a személyre szabott fejlesztési tervezés és a folyamatos monitoring együtt olyan utat teremtett, amely az inaktivitásból az oktatásba, képzésbe vagy foglalkoztatásba való strukturált visszatérést támogatta. Azok a résztvevők, akik végig aktívak maradtak, világosabb jövőképet alakítottak ki, nőtt az önbizalmuk, és konkrét lépéseket tettek az oktatás, képzés vagy foglalkoztatás irányába.

Ezek a tapasztalatok együttesen megerősítik, hogy a strukturált mentorálás különböző sérülékenységi profilokkal rendelkező vidéki NEET fiatalok esetében is alkalmazható és átültethető integrációs megközelítés. A siker kulcsa nem egy mindenki számára azonos tartalomcsomag, hanem egy következetes struktúra, amely teret ad az egyéni alkalmazkodásnak: kapcsolati folytonosság, kiszámítható ritmus, személyre szabott tervezés és a fejlődés folyamatos nyomon követése.

6. A pilot projekt monitorozása és értékelése

A tesztelést strukturált monitoring kísérte a modell validálása érdekében.

A pilotprogram kezdetétől fogva nem egyszerű megvalósítási szakaszként, hanem strukturált tesztelési folyamatként értelmezték. Ennek megfelelően a monitoringot közvetlenül beépítették a megvalósításba. Célja nem csupán a végső eredmények mérése volt, hanem annak vizsgálata is, hogy a mentorálási modell hogyan működik valós vidéki környezetben, hogyan reagálnak rá a résztvevők, és hol van szükség módosításokra.

A monitoring ezért két egymást kiegészítő dimenzióból állt:

1. a mentorálási keretrendszerben rögzített, előre meghatározott értékelési tervből,
2. a mentorok által a megvalósítás során végzett folyamatos terepi dokumentációból és reflexióból.

E két elem együttesen tette lehetővé, hogy a partnerség mind strukturális, mind gyakorlati szempontból validálja a mentorálási megközelítést.

6.1 Tervezett értékelési terv

A mentorálási keretrendszer egy strukturált hatásvizsgálati megközelítést irányoz elő, amely kérdőíves felméréseken alapul három időpontban: a mentorálás megkezdése előtt, annak lezárását követően, valamint három hónappal később. E rendszer célja a kiinduló helyzet és a program utáni állapot összehasonlítása, valamint annak vizsgálata, hogy a rövid távú aktivizálás tartós integrációs lépésekhez vezet-e.

A dokumentum elkészítésének időpontjában az összes partnerre kiterjedő, összesített három hónapos utánkövetési eredmények még nem álltak rendelkezésre. Ezért ez a fejezet külön kezeli a keretrendszerben előirányzott értékelési modellt és azokat a monitoringeredményeket, amelyek a gyakorlati megvalósítás során már dokumentálásra kerültek.

A nemzeti pilotjelentések elsősorban a megvalósítás tapasztalataira és a terepen szerzett kvalitatív eredményekre összpontosítanak. Emiatt a pilotprogram során rendelkezésre álló legerősebb monitoring bizonyítékok a folyamatos, alkalomszintű nyomon követésből és a mentorok megfigyeléseiből származnak, nem pedig a három időpontban végzett kérdőíves mérések összesített statisztikai összehasonlításából.

Mindazonáltal az értékelési terv a modell fontos strukturális eleme. Biztosítja, hogy a mentorálás ne csupán támogatási folyamatként, hanem időben mérhető és értékelhető beavatkozásként jelenjen meg.

6.2 Terepi monitorozás a gyakorlatban

A pilotprogram során a legjelentősebb monitoringtevékenység közvetlenül a mentorálási folyamaton belül valósult meg.

A mentorok rendszeresen dokumentálták:

- a találkozók gyakoriságát és formátumát,
- az Egyéni Fejlesztési Tervben elért előrehaladást,
- a felmerülő akadályokat,
- a mentorálási ciklus során bevezetett módosításokat,
- valamint a motiváció, önbizalom és elköteleződés terén tapasztalható változásokat.

Ez az alkalomszintű dokumentáció több fontos funkciót töltött be.

A folytonosság biztosítása

A vidéki környezetben gyakori a bizonytalanság. A résztvevők családi kötelezettségekkel, gazdasági nyomással vagy ingadozó motivációval szembesülhetnek. A találkozók és a megállapodott következő lépések rögzítése lehetővé tette, hogy a mentorok fenntartsák a folyamat strukturáltságát és folytonosságát. A dokumentáció csökkentette annak kockázatát, hogy a mentorálás széttöredezetté vagy következtelenné váljon.

A fokozatos előrehaladás láthatóvá tétele

Sok résztvevő esetében nem történt azonnali, látványos változás. A fejlődés inkább kisebb viselkedésbeli változások formájában jelent meg: erősségeik pontosabb megfogalmazásában, a rendszeres részvétel iránti hajlandóságban, adminisztratív feladatok önálló kezdeményezésében vagy konkrét célok első alkalommal történő megfogalmazásában. Mivel a mentorok dokumentálták ezeket a fejleményeket, az előrehaladás akkor is láthatóvá vált, amikor még nem történt belépés a foglalkoztatásba vagy az oktatásba. Ez különösen fontos volt a köztes eredmények validálása szempontjából.

Korai figyelmeztető jelek azonosítása

A találkozókra készült feljegyzések és a mentorok megjegyzései gyakran olyan mintázatokat tártak fel, mint:

- az elköteleződés csökkenése,
- a megbeszélte lépések ismételt halogatása,
- külső nyomás megjelenése (szezonális munkavégzés, családi elvárások),
- frusztráció a digitális feladatokkal kapcsolatban.

E jelek korai felismerése lehetővé tette a mentorok számára a beavatkozást még azelőtt, hogy a lemorzsolódás véglegessé vált volna. A monitoring így megelőző eszközként is működött.

6.3 A monitoring mint alkalmazkodási mechanizmus

A megvalósítás egyik legfontosabb tanulsága az volt, hogy a monitoring közvetlenül támogatta a mentorálási folyamat adaptálását.

A pilotprogram nem egy merev, változtathatatlan forgatókönyvet követett. Ehelyett a mentorok a strukturált megfigyelést és dokumentációt arra használták, hogy finomítsák módszereiket, miközben az alapvető keretrendszert változatlanul megőrizték.

A nemzeti jelentésekben szereplő példák között szerepel:

- a mentorálási alkalmak intenzitásának átmeneti növelése az onboarding időszakában, amikor a résztvevők erősebb kezdeti stabilizációt igényeltek,
- a célok kisebb lépésekre bontása, amikor a résztvevők túlterheltnak érezték magukat,
- az azonnali adminisztratív vagy gyakorlati akadályok előtérbe helyezése a munkaerőpiaci integráció előtt,
- a találkozók formátumának (személyes, telefonos vagy online) módosítása a vidéki hozzáférhetőségi korlátokhoz igazodva.

Ezek a változtatások nem módosították a program alapstruktúráját (négy hónapos ciklus, fejlesztési terv, heti rendszeresség), csupán a megvalósítás módját finomították.

Ez egy fontos validációs következtetéshez vezet:
A mentorálási modell szerkezetében stabil, megvalósításában azonban rugalmas.
Ezt az egyensúlyt a monitoring tette lehetővé.

6.4 A Monitoring mint kollektív tanulás

A monitoring nemcsak egyéni szinten működött. A partnerek közötti közös reflexió és tapasztalatcsere révén több országban is visszatérő mintázatok váltak láthatóvá. Bár a társadalmi-gazdasági környezetek eltértek egymástól, ugyanazok a dinamikák ismétlődtek:

- a bizalomépítés szükséges feltétele volt annak, hogy a strukturált tervezés hatékony legyen,
- a heti rendszeresség pszichológiai kapaszkodót nyújtott,
- a kis, könnyen elérhető célok fenntartották a motivációt,
- a külső bizonytalanság maradt a lemorzsolódás legjelentősebb kockázati tényezője.

Mivel ezek a mintázatok egymástól függetlenül, több különböző környezetben is megjelentek, validitásuk jelentősen megerősödött.

A monitoring így nemcsak az elszámoltathatóságot szolgálta, hanem hozzájárult a vidéki mentorálás működésével kapcsolatos transznacionális tanulási folyamathoz is.

A különböző kontextusokban megfigyelt ismétlődés tovább erősíti a modell átültethetőségét.

6.5 Amit a monitoring folyamat végül validált

A monitoringfolyamat több fontos következtetést tett lehetővé a mentorálási ökoszisztéma működéséről:

- A strukturált mentorálási ciklusok vidéki környezetben is fenntarthatók, amennyiben a megvalósítás kellően rugalmas.
- A folyamatos dokumentáció erősíti az elszámoltathatóságot és megelőzi az elfogadott módszertantól való eltérést.
- Az Egyéni Fejlesztési Terv egyszerre működik hatékony tervezési és monitoringeszközként.
- A vidéki NEET fiatalok fejlődése gyakran fokozatos, ezért azt a foglalkoztatási statisztikákon túlmutató mutatókkal is mérni kell.
- A külső társadalmi-gazdasági instabilitás továbbra is a résztvevők megtartását leginkább befolyásoló tényező.

Fontos kiemelni, hogy a monitoring nem tárt fel strukturális gyengeségeket magában a mentorálási keretrendszerben. Ehelyett azokat a környezeti tényezőket azonosította, amelyek befolyásolják a résztvevők előrehaladásának ütemét és stabilitását.

A monitoring beépítésével a pilotprogram gyakorlati tapasztalatokon alapuló, hiteles validációt hozott létre az elméleti feltételezések helyett.

A monitoring megerősítette, hogy a vidéki NEET fiatalok fejlődését nem kizárólag az azonnali munkaerőpiaci eredmények alapján kell mérni, hanem a köztes aktivizációs mutatók figyelembevételével is.

A pilotprogram emellett arra is rámutatott, hogy a monitoringrendszer a jövőbeni megvalósítások során tovább erősíthető. A mentorálási modell már jelenleg is tartalmaz kiinduló állapotfelmérést, programzáró értékelést és utánkövetést, amelyeket a mentorálási ciklus során végzett folyamatos dokumentáció egészít ki.

A mentorálási ökoszisztéma jövőbeni alkalmazása tovább erősítheti a bizonyítékbázist a kvantitatív indikátorok harmonizálásával, valamint a kiinduló és záró értékelések eredményeinek következetesebb összesítésével valamennyi megvalósítási helyszínen.

Egy ilyen megközelítés lehetővé tenné mind a rövid távú aktivizációs eredmények, mind pedig a hosszabb távú integrációs folyamatok pontosabb mérését.

7. Azonnali eredmények és a modell validálása

A pilot mentorprogramot egy meghatározott, négy hónapos időszakban valósították meg öt különböző vidéki környezetben. E korlátozott, ugyanakkor strukturált időkeretben a cél nem az volt, hogy minden résztvevő esetében teljes munkaerőpiaci integráció valósuljon meg, hanem annak vizsgálata, hogy egy strukturált mentorálási ökoszisztéma képes-e aktivizálni, stabilizálni és reális oktatási, képzési vagy foglalkoztatási utak felé terelni a vidéki NEET fiatalokat. Mivel a megvalósítást strukturált dokumentáció és reflexió kísérte, a pilotprogram megfigyelhető és igazolható rövid távú eredményeket hozott létre. Ezek az eredmények gyakorlati szinten igazolják, hogyan működik a mentorálási modell valós vidéki körülmények között.

A pilot közvetlen eredményei öt egymással összefüggő területre csoportosíthatók:

1. strukturált egyéni fejlesztési tervek létrehozása,
2. viselkedésbeli aktivizálódás és a cselekvőképesség erősödése,
3. önbizalom és önismeret fejlődése,
4. jobb orientáció az oktatási, képzési és foglalkoztatási utak felé,
5. valamint a résztvevők megtartásának dinamikájára vonatkozó, bizonyítékokon alapuló tudás megszerzése.

7.1 Strukturált és személyre szabott fejlesztési tervek készítése

A pilotprogram egyik konkrét és mérhető eredménye az Egyéni Fejlesztési Tervek szisztematikus kidolgozása és alkalmazása volt a résztvevő NEET fiatalok esetében. Valamennyi országban a mentorálás nem informális támogatásként zajlott. Minden résztvevő mentorával együtt dolgozott ki egy strukturált útitervet, amely tartalmazta:

- aktuális élethelyzetének elemzését,
- erősségeinek és kompetenciáinak azonosítását,
- akadályainak és korlátainak feltárását,
- rövid és középtávú célok meghatározását,
- konkrét következő lépések és ütemezések rögzítését,
- valamint a terv rendszeres felülvizsgálatát és módosítását a mentorálási ciklus során.

Ez a strukturált tervezési folyamat a pilot kézzelfogható eredményének tekinthető. A mentorálást általános bátorításból dokumentált és nyomon követhető folyamattá alakította.

Fontos hangsúlyozni, hogy a Fejlesztési Tervek nem statikus dokumentumok voltak. A nemzeti jelentések azt mutatják, hogy a terveket aktívan frissítették, amikor a körülmények megváltoztak, a kitűzött célok irreálisnak bizonyultak, vagy új lehetőségek jelentek meg. Ez megerősíti, hogy a modell egyszerre biztosít strukturáltságot és rugalmasságot.

A Fejlesztési Tervek következetes alkalmazása mind az öt országban igazolja a modell gyakorlati megvalósíthatóságát. Bizonyítja, hogy az elvont mentorálási alapelvek különböző vidéki környezetekben is konkrét, személyre szabott tervezési eszközökké alakíthatók.

7.2 Viselkedési aktiválás és fokozott cselekvőképesség

A pilotjelentések visszatérő megállapítása, hogy számos résztvevő passzivitás vagy bizonytalanság állapotában lépett be a programba. Egyeseknek nem volt világos irányuk, mások kételkedtek saját képességeikben. Több esetben a résztvevők korábban ismétlődő intézményi kudarcokat vagy hosszabb inaktív időszakokat éltek át.

A négy hónapos mentorálási ciklus során a mentorok jól érzékelhető viselkedésbeli változásokat figyeltek meg az aktívan részt vevő fiataloknál, többek között:

- pontosabb megjelenést és rendszeresebb részvételt,
- nagyobb kezdeményezőkézséget a vállalt feladatok teljesítésében,

- hajlandóságot az intézményekkel vagy munkáltatókkal való kapcsolatfelvételre,
- aktívabb részvételt a tervezési és reflektív folyamatokban,
- realisabb személyes célok világosabb megfogalmazását.

Ezek a változások szerénynek tűnhetnek, ha kizárólag foglalkoztatási statisztikák alapján értékeljük őket, ugyanakkor a vidéki NEET fiatalok esetében kulcsfontosságú aktivizációs mérföldköveknek számítanak.

A pilot megerősítette, hogy a strukturált mentorálás támogatja a fokozatos újraaktivizálódást. A cselekvőképesség nem nagy, hirtelen áttörések révén, hanem kisebb, elérhető lépések sorozatán keresztül épült újjá. A rendszeres találkozók, a strukturált célkitűzés és a látható mikrosikerek együtt erősítették a résztvevők kontrollérzetét saját életútjuk felett. Ez a viselkedésbeli aktivizálódás a mentorálási ökoszisztéma egyik alapvető validációs eleme.

7.3 Megerősödött önbizalom és önismeret

A különböző vidéki környezetekben – beleértve a szegregált közösségeket, a távoli falvakban élő fiatal anyákat és az adminisztratív kirekesztéssel szembesülő résztvevőket – az önbizalom erősödése központi eredményként jelent meg.

A mentorok beszámolóit szerint a strukturált önreflexiós eszközök (például SWOT-alapú gyakorlatok) és a rendszeres párbeszéd hatására a résztvevők egyre inkább:

- felismerték saját erősségeiket,
- megfogalmazták korábban figyelmen kívül hagyott készségeiket,
- átértékelték negatív önképüket,
- realisabb és elérhetőbb elvárásokat alakítottak ki önmagukkal szemben.

Azok számára, akik kezdetben elsősorban hiányosságaik alapján határozták meg önmagukat, ez a képességeik felismerése felé történő elmozdulás jelentős változást jelentett.

Több esetben a mentorok azt tapasztalták, hogy az önbizalom növekedésével a résztvevők nyitottabbá váltak a gyakorlati munkaerőpiaci lépések megtételére.

Ez egy fontos strukturális tanulságot erősít meg:

Az önbizalom nem a mentorálás másodlagos hozadéka, hanem a fenntartható integrációs lépések előfeltétele.

A pilot ezért igazolja, hogy a mentorálásnak egyszerre kell pszichológiai stabilizációt és gyakorlati orientációt nyújtania.

7.4 Jobb Orientáció az oktatás, a képzés és a foglalkoztatás felé

A pilotprogram egy másik jól megfigyelhető eredménye az orientáció javulása volt. A mentorálási ciklus kezdetén sok résztvevő nem rendelkezett kellő információval:

- az elérhető oktatási vagy képzési lehetőségekről,
- az adminisztratív eljárásokról,
- a vidéki környezetben reálisan elérhető foglalkoztatási lehetőségekről,
- vagy az előrelépéshez szükséges konkrét lépésekről.

A mentorálás során a résztvevők egyre aktívabban vettek részt:

- a helyi munkaerőpiaci lehetőségek feltérképezésében,
- az oktatási beiratkozási lehetőségek tisztázásában,
- önéletrajzok és állaspályázatok elkészítésében,
- a foglalkoztatási szolgálatoknál történő regisztrációban,
- dokumentációs vagy adminisztratív akadályok megoldásában.

Egyes esetekben a résztvevők már a mentorálási ciklus alatt vagy közvetlenül azt követően munkába álltak. Más esetekben az eredmény egy világos, konkrét következő lépéseket tartalmazó előrehaladási terv volt.

A pilot azt mutatja, hogy az orientáció gyakran megelőzi a formális integrációt. Az utak tisztázásával és a folyamatok kezelhető lépésekre bontásával a mentorálás csökkentette a bizonytalanságot és növelte a résztvevők felkészültségét az oktatásba, képzésbe vagy foglalkoztatásba való átmenetre.

Ez egy validált köztes eredménynek tekinthető:

a mentorálási ökoszisztéma erősíti az oktatás, képzés és foglalkoztatás irányába történő strukturált előrehaladást, még akkor is, ha a teljes átmenet túlmutat a négy hónapos időkereten.

7.5 Megtartási minták mint validációs indikátor

A program befejezési arányai az egyes országokban eltérően alakultak, ami a különböző társadalmi-gazdasági környezeteket tükrözi.

Azokban az esetekben, amikor a résztvevők végigvitték a teljes mentorálási ciklust, jellemzően az alábbi tényezők voltak jelen:

- stabil heti rendszeresség,
- korai bizalomépítés,
- látható rövid távú eredmények,
- kezelhető mértékű külső nyomás.

Ahol lemorzsolódás történt, a jelentések következetesen olyan külső tényezőket neveztek meg okként, mint:

- sürgető anyagi szükségletek,
- szezonális munkavállalás,
- migráció vagy költözés,
- családi kötelezettségek,
- instabil életkörülmények.

Fontos, hogy a nemzeti jelentések nem azonosították a mentorálási módszertannal kapcsolatos elégedetlenséget a lemorzsolódás elsődleges okaként.

Ez a különbségtétel kulcsfontosságú a modell validálása szempontjából.

Maga a mentorálási keretrendszer működőképesnek és koherensnek bizonyult. Eredményeit ugyanakkor továbbra is befolyásolják a vidéki térségek tágabb társadalmi-gazdasági bizonytalanságai. Ennek a határfeltételnek a felismerése nem gyengíti, hanem erősíti a pilot hitelességét.

A pilot ezért reális validációt nyújt:

a strukturált mentorálás akkor működik hatékonyan, ha legalább minimális részvételi stabilitás biztosított, ugyanakkor önmagában nem képes teljes mértékben ellensúlyozni a strukturális gazdasági instabilitást.

7.6 A mentorálási ökoszisztéma integrált validálása

Összességében a közvetlen eredmények azt mutatják, hogy a mentorálási ökoszisztéma integrált aktivizációs mechanizmusként működik.

Öt különböző vidéki környezetben és eltérő sérülékenységi profilok mellett ugyanazok az alapelemek következetesen a következő eredményekhez vezettek:

- strukturált személyes tervezés,
- fokozatos viselkedésbeli aktivizálódás,
- megerősödött önbizalom,
- jobb orientáció az oktatás és a foglalkoztatás felé,
- valamint mérhető részvétel az integrációs folyamatokban.

A pilot nem állítja, hogy rövid idő alatt minden résztvevő esetében teljes körű átalakulást eredményezett volna. Ehelyett azt igazolja, hogy egy strukturált mentorálási ciklus hiteles hidat képezhet az inaktivitás és az oktatásban, képzésben vagy foglalkoztatásban való strukturált részvétel között.

Ez a validáció nem elszigetelt sikertörténeteken, hanem több vidéki környezetben ismétlődően megfigyelt mintázatokon alapul.

Az eredmények öt országon átívelő következetessége tovább erősíti a mentorálási ökoszisztéma hitelességét mint átültethető modellt.

8. Következtetés - validált mentorálási ökoszisztéma a vidéki NEET-fiatalok integrációjához

A pilot mentorprogram megvalósítása, megfigyelése és értékelése öt különböző társadalmi-gazdasági jellemzőkkel rendelkező vidéki környezetben történt. A strukturált előkészítés, a célzott elérés, a szisztematikus mentorálási folyamat és a beépített monitoring révén a partnerség azt vizsgálta, hogy egy egységes mentorálási keretrendszer képes-e hatékonyan működni valós vidéki körülmények között.

A pilotprogram bizonyította, hogy a strukturált mentorálás különböző vidéki környezetekben is működőképes, beleértve az etnikai marginalizációval, korai szülővé válással, adminisztratív akadályokkal, digitális kirekesztettséggel és gazdasági instabilitással jellemezhető helyzeteket is.

A modell validációja több, egymással összefüggő megállapításon alapul.

8.1 Strukturális szilárdság

A mentorálási ökoszisztéma valamennyi részt vevő országban strukturálisan stabilnak bizonyult. A négy hónapos ciklus, a rendszeres heti találkozók, az Egyéni Fejlesztési Terv következetes alkalmazása és az alkalmak dokumentálása mindenhol megvalósult.

A sérülékenységi profilok és a helyi korlátok eltérései ellenére az alapvető struktúra nem igényelt újratervezést. Ehelyett lehetőséget biztosított az ütemezés és a prioritások rugalmas alakítására, miközben megőrizte módszertani koherenciáját.

Ez megerősíti, hogy a mentorálási keretrendszer átültethető, és különböző területi kontextusokban is alkalmazható anélkül, hogy elveszítené strukturális integritását.

8.2 A relációs folytonosság mint alapvető mechanizmus

A megvalósítás egyik legkövetkezetesebben visszatérő tanulsága a kapcsolati stabilitás kiemelkedő jelentősége volt. A mentor mint kiszámítható, megbízható és támogató személy kulcsszerepet játszott a résztvevők bevonásában.

A pilot megerősítette, hogy a strukturált eszközök önmagukban nem elegendők. A mentor-mentorált kapcsolat teremti meg azt a feltételrendszert, amely lehetővé teszi a tervezést, az önreflexiót és a célkitűzést. Azokban az esetekben, ahol a kapcsolati

folytonosság erős volt, a résztvevők magasabb szintű elköteleződést és tartósabb részvételt mutattak.

Ez a felismerés tovább erősíti a modell elméleti alapjait, és egyértelművé teszi, hogy a mentorálásnak egyensúlyt kell teremtenie a strukturáltság és az emberi kapcsolat között.

8.3 Fokozatos aktiválás az azonnali átalakulás helyett

A pilotprogram igazolta, hogy a vidéki NEET fiatalok oktatásba, képzésbe vagy foglalkoztatásba történő integrációja ritkán valósul meg azonnal. A változás jellemzően fokozatosan bontakozik ki.

A pilot során leggyakrabban megfigyelt előrelépések a következők voltak:

- saját erősségeik és céljaik tisztább felismerése,
- jobb tájékozódás a reális lehetőségek irányába,
- aktív részvétel a meghatározott lépések megvalósításában,
- megerősödött önbizalom és kezdeményezőkézség.

Több esetben a résztvevők munkába álltak vagy képzésbe kapcsolódtak be. Más esetekben strukturált előrehaladási tervek készültek el. A pilotprogram ezért azt mutatja, hogy a mentorálás hídként működik az integráció felé vezető úton, még akkor is, ha a teljes átmenet túlmutat a mentorálási ciklus időkeretén.

Ez a reális megközelítés tovább növeli a modell hitelességét.

A négy hónapos mentorálási ciklus hatékony aktivizációs és stabilizációs szakasznak bizonyult, amely segítette a résztvevőket abban, hogy újra irányt találjanak, kialakítsanak bizonyos rutinokat, és konkrét lépéseket tegyenek az oktatás, képzés vagy foglalkoztatás felé. Ugyanakkor a pilot tapasztalatai arra is rámutatnak, hogy a fenntartható integráció gyakran hosszabb folyamatot igényel annál, mint amit az első négy hónapos ciklus lehetővé tesz. Egyes résztvevők esetében a munkaerőpiacon vagy az oktatásban való stabil részvételhez vezető átmenet a mentorálási időszak lezárulta után is folytatódik.

A modell jövőbeni alkalmazásai során ezért érdemes lehet megfontolni egy könnyített utánkövetési szakasz bevezetését, amely további 3–6 hónapig tartana. Az időszakos mentor-kapcsolattartás vagy a korlátozott intenzitású támogatás segíthetné a résztvevőket motivációjuk fenntartásában, a Fejlesztési Tervben szereplő lépések végrehajtásában, valamint az újbóli inaktivitás kockázatának csökkentésében.

8.4 A strukturális korlátok megértése

A pilotprogram a mentorálás hatásának korlátait is egyértelműbbé tette.

Azokban az esetekben, amikor a résztvevők megszakították a programban való részvételt, ennek okai elsősorban külső társadalmi-gazdasági nyomások voltak, például sürgető jövedelemszerzési szükségletek, migráció vagy családi kötelezettségek. Ezek a tényezők a vidéki sérülékenység strukturális jellemzőinek tekinthetők.

A mentorálási keretrendszer ezen nyomások ellenére is koherens maradt, ugyanakkor eredményeit továbbra is befolyásolják a tágabb környezeti instabilitások.

E korlát felismerése alapvető fontosságú a jövőbeni kiterjesztés szempontjából. Megerősíti, hogy a mentorálást ideális esetben szélesebb támogatási ökoszisztémába kell beágyazni, amely magában foglalja a foglalkoztatási szolgáltatásokat és a helyi közösségi struktúrákat is.

A mentorálási ökoszisztéma jövőbeni bővítése profitálhatna a meglévő helyi támogató rendszerekkel való szorosabb strukturális integrációból. Bár a pilot bebizonyította, hogy az egyéni mentor-mentorált kapcsolatok hatékonyan aktivizálhatják a vidéki NEET fiatalokat, számos akadály – például a korlátozott munkalehetőségek, az adminisztratív nehézségek vagy a szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya – túlmutat a mentorálás önálló hatókörén. A közfoglalkoztatási szolgálatokkal, helyi szociális szolgáltatókkal, önkormányzatokkal és regionális munkáltatókkal kialakított szorosabb együttműködés ezért erősíthetné a mentorálást követő átmeneti szakaszt. Ez lehetővé tenné, hogy a mentorálás során kidolgozott Fejlesztési Tervek közvetlenebb kapcsolatba kerüljenek a helyi környezetben elérhető oktatási, képzési és foglalkoztatási lehetőségekkel.

8.5 Transznacionális tanulás és átvihetőség

Az öt országban megvalósított összehasonlító pilot jelentősen erősítette az eredmények érvényességét. Több olyan visszatérő mintázat jelent meg, amely egymástól függetlenül, különböző környezetekben is megfigyelhető volt:

- a bizalomépítés mint az aktivizáció előfeltétele,
- a heti rendszeresség mint stabilizáló tényező,
- a kis, elérhető lépések mint a motiváció mozgatórugói,
- a külső bizonytalanság mint a résztvevők megtartásának legfontosabb kockázata.

E mintázatok ismétlődése azt mutatja, hogy a modell hatékonysága nem egyetlen nemzeti környezettől függ. A tapasztalatok transznacionális relevanciával bírnak.

Ez erős alapot biztosít a modell más vidéki térségekben történő alkalmazásához és adaptálásához.

A pilotprogram egy további fontos tanulsága a résztvevők helyzetének és törekvéseinek sokszínűsége volt. A vidéki NEET fiatalok nagyon eltérő kiinduló helyzetekből érkeztek a

programba: egyesek azonnali munkakeresési igényekkel, mások oktatási vagy képzési érdeklődéssel, illetve vállalkozási elképzelésekkel rendelkeztek.

A mentorálási ökoszisztéma jövőbeni alkalmazása során a strukturált mentorálási útvonalak egyértelműbb kialakítása tovább erősíthetné a modellt. Lehetséges irányok lehetnek:

- foglalkoztatásközpontú mentorálás, amely az azonnali munkaerőpiaci aktivizálást támogatja,
- oktatási és képzési útvonalak, amelyek a résztvevőket formális tanulási lehetőségek felé irányítják,
- vállalkozásorientált mentorálás, amely az önfoglalkoztatás és a kisvállalkozások lehetőségeinek feltárását ösztönzi.

Az ilyen differenciálás lehetővé tenné, hogy a mentorok célzottabb támogatást nyújtsanak, miközben megőrzi a mentorálási folyamat rugalmas és személyre szabott jellegét.

A jövőbeni alkalmazásokkal kapcsolatban további fontos szempont a mentorálási ökoszisztéma skálázhatósága. Bár a pilot igazolta, hogy a modell különböző vidéki környezetekben is hatékonyan működik, a szélesebb körű megvalósítást egy világosabb bővítési keretrendszer támogathatná.

Az egységes növekedést elősegítő kulcselemek lehetnek:

- strukturált mentor-toborzási folyamatok, amelyek biztosítják a megfelelő számú képzett mentor rendelkezésre állását,
- közös képzési standardok, amelyek felkészítik a mentorokat a sérülékeny helyzetű vidéki NEET fiatalokkal való munkára,
- minőségbiztosítási és szupervíziós mechanizmusok, amelyek garantálják a módszertani következetességet a megvalósító szervezetek között.

A mentorok kapacitásának erősítése és a közös standardok biztosítása hozzájárulhat ahhoz, hogy a mentorálási modell integritása megmaradjon, miközben egyre több vidéki NEET fiatal számára válik elérhetővé.

8.6 A pilot projekt összesített hozzájárulása

A pilot mentorprogram eredménye nem csupán egyéni mentor–mentorált kapcsolatok létrejötte volt. A program egy tesztelt és működőképes mentorálási ökoszisztémát hozott létre, amelyet az alábbi elemek jellemeznek:

- strukturált előkészítés és elérés,
- következetes mentorálási architektúra,
- rugalmas megvalósítási mechanizmusok,
- beépített monitoring és reflexió,

- dokumentált rövid távú aktivizációs eredmények.

Ezek az elemek együttesen egy olyan integrált megközelítést alkotnak a vidéki NEET fiatalok támogatására, amely egyszerre strukturált és alkalmazkodóképes. Az ökoszisztéma egyetlen koherens folyamatba kapcsolja össze a legfontosabb elemeket: bizalmon alapuló belépési pontokon keresztül aktivizálja a fiatalokat, rendszeres mentorálási kapcsolattal fenntartja az elköteleződést, a szükségleteket konkrét Fejlesztési Tervekké alakítja, és a folyamatos dokumentáció, valamint felülvizsgálat révén láthatóvá teszi az előrehaladást.

A modell jelentőségét nem egyetlen eszköz adja, hanem az, ahogyan az eszközök és folyamatok együtt, valós vidéki körülmények között működnek. A pilotprogram megerősítette, hogy a struktúra és a rugalmasság nem egymással ellentétes fogalmak: a program módszertanilag következetes maradt, miközben lehetőséget adott a mentorok számára az ütemezés, a formátumok és a prioritások egyéni élethelyzetekhez igazítására.

A modell így ma már konkrét és átültethető alapot kínál más vidéki térségekben történő alkalmazásra. Egy kipróbált módszert biztosít arra, hogyan lehet a mentorálást úgy megszervezni, hogy a vidéki NEET fiatalokat az inaktivitásból reális oktatási, képzési és foglalkoztatási utak felé vezesse, miközben egyértelművé teszi azokat a kulcsfontosságú feltételeket is, amelyek befolyásolják a résztvevők megtartását és előrehaladását.

Melléklet

Az átruházhatósági eszköztár

A Back on Track mentorprogram más szervezetek, önkormányzatok vagy munkaügyi ügynökségek általi átadhatóságának és gyakorlati alkalmazásának biztosítása érdekében ez a melléklet a transznacionális kísérleti projekt során használt alapvető operatív eszközt tartalmazza.

1. eszköz: NEET egyéni fejlesztési terv – Alapsablon

Az eszköz használata: Az IDP-t nem a mentorálnak kell egyedül kitöltenie, és nem szabad egyetlen ülés során elvégezni. Ez egy „élő dokumentum”, amelyet a mentor és a mentorált közösen készít. Az első néhány ülésnek kizárólag az 1. és 2. részre (bizalomépítés és a helyzet feltérképezése) kell összpontosítani, mielőtt a 3. részre (Cselekvési lépések) térnénk át.

1. RÉSZ: Kiindulópont (Hol tartok most?)

Mentorált neve/kódja: _ ...

Mentor neve: _ ...

Első értékelés dátuma: _ ...

Jelenlegi állapot: [] Munkanélküli (rövid távú) [] Munkanélküli (tartós távú) [] Nem regisztrált/Láthatatlan [] Gondozási kötelezettségek miatt inaktív [] Egyéb: _____

Azonnali kritikus akadályok (Jelölje be az összes megfelelőt): [] Hivatalos igazolvány/okmányok hiánya [] Lakhatási/Pénzügyi instabilitás [] Közlekedési/mobilitási nehézségek [] Alacsony önbecsülés / Mentális egészségügyi problémák [] Alapvető digitális készségek hiánya [] Egyéb: _____

2. RÉSZ: Erőforrás-térképezés (informális SWOT)

Az informális készségekre és az életben maradás stratégiáira kell összpontosítani, nem csak a formális oktatásra.

Erősségeim (Miben vagyok jó? Mit éltem túl/mit sikerült eddig elérnem?):* _ ...

Érdeklődési köreim / Rejtett szenvedélyeim (Mit szeretek csinálni, még ha fizetés nélkül is?):

Főbb területek, amelyeken javítani szeretnék / Segítségre van szükségem:

3. RÉSZ: Mérföldkövek kitűzése (a „mikro-teljesítmény” stratégia)

Ne azzal kezd, hogy „Találj teljes munkaidős állást”. Kezdj könnyen elérhető mérföldkövekkel, hogy azonnali sikert érh el.

1. cél: Adminisztratív / Stabilizációs cél (pl. személyi igazolvány megszerzése, regisztráció a munkaügyi hivatalban, e-mail fiók létrehozása)

- Mit: _ ...
- Határidő: _ ...

2. cél: Soft Skills / Felfedezési cél (pl. első önéletrajz megírása, a helyi munkaerőpiac feltérképezése, telefonhívás gyakorlása)

- Mit: _ ...
- Határidő: _ ...

3. cél: Az elsődleges átmeneti cél (EET) (pl. 3 állásra jelentkezés, vezetési tanfolyamra való beiratkozás, közmunkába állás)

- Mit: _ ...
- Határidő: _ ...

4. RÉSZ: A cselekvési ütemterv (munkamenet-követés)

(A 16 alkalmas ciklus alatt folyamatosan frissül)

1-4. foglalkozás (Kapcsolatépítés):* Megjegyzések/Elvégzett intézkedések: _ ...

5-8. foglalkozás (Térképészítés és készségfejlesztés):* Megjegyzések/Elvégzett intézkedések: _ ...

9-12. foglalkozás (Aktív ismeretterjesztés/képzés):* Megjegyzések/Elvégzett intézkedések: _ ...

13-16. foglalkozás (Átmenet és lezárás):* Megjegyzések/Elvégzett intézkedések: _ ...

5. RÉSZ: Záró felülvizsgálat és átmenet

A 16. ülés végére be kell fejezni.

Állapot a lezáráskor: Alkalmazott Oktatásban/képzésben részt vevő Aktív
álláskereső Egyéb: _____

Mentor záró megjegyzése és ajánlott további teendők:* _ ...